

Новы Час

АНТОН АСТАПОВІЧ

Стар. 4

КАЛІ НЕ Я, ТО ХТО?

2 сакавіка адзначаліся ўгодкі аднаго з буйнейшых пагромаў Мінскага гета. Цяпер ушанаванне памяці загінулых праводзіцца ў адкрытую

Стар. 6

РЭАБІЛІТАВАЦЬ ДЫКТАТАРА

Дачка дыктатара Трухільё паспрабавала апраўдаць бацьку. І вось што з гэтага атрымалася. Рэпартаж са сталіцы Дамініканскай рэспублікі, Санта-Дамінга, журналіста «НЧ» Алега Новікава

Стар. 12

УЛАДЗІМІР БАЙДАЎ:

У ГІСТОРЫІ КУЛЬТУРЫ ЎСЁ ЗВЯЗАНА

Стар. 15–16

ЧЫТАЙЦЕ

Ў НАСТУПНЫМ НУМАРЫ!

ДАЧКА ВІТАЎТА

Нарыс Кацуся Тарасава
з цыклу «Невядомая гісторыя»

▶ З НАГОДЫ

ШТРАФЫ РАСТУЦЬ ПА ВЯСНЕ

Вольга ХВОІН

Была б спіна — знайдзеца віна, сцвярджае беларуская прымаўка. Нормы новай рэдакцыі Адміністратыўнага кодэкса, што ўвайшоў у сілу з 23 лютага, ужо знайшлі сваё прымененне ў сітуацыях, якія да гэтага не выклікалі сумненняў у іх законнасці.

Напрыклад, у Гомелі дэгустацію алкагольнай прадукцыі адной з кампаній міліцыя палічыла распіццём у грамадскім месцы. На арганізатару прома-акцыі склалі пратакол. Гэта даволі абсурднае расшэнне органаў аховы парадку не абышлося без удзелу прадстаўнікоў часам занадта актыўнага аргкамітэта па стварэнні партыі «Беларуская хрысціянская демакратыя». Гомельскі каардынатор аргкамітэта Яўген Якавенка звярнуў увагу на тое, што ў наведвальнікаў крамы, якія падыходзілі да прома-стэнда, не правяралі пашпартоў, маўляў, сярод іх маглі быць і няпоўнагадовыя. Выклікалі міліцыю. У выніку быў складзены пратакол за распіцце спіртных напояў у грамадскім месцы і агітацію за іх ужыванне. Цяпер аматарамі дэгустацый на халіву трэба быць двойчы пільнымі: перш чым падняць кілішак крамбамбулькі — азірніцеся па бакос.

Барацьба з п'янствам праз вялізныя штрафы — бадай найбольш кідкае новаўядзенне. За ўжыванне алкаголю, у тым ліку і піва, у грамадскіх месцах і ў транспарце — штраф за першае парушэнне да 280 тысяч рублёў, а за другое — да 580 тысяч рублёў. У сеціве, якое цяпер з'яўляецца месцам акумуляціі эмоций беларусаў, амбяркоўвалася не толькі тэма высокіх штрафаў, але і спо-

Веласіпедыстам, што сядают на свайго двухколавага сябра пасля прыняцця на душу, таксама варта быць гатовымі раскашэліцца для дзяржавай казны. Беларуская вёска

у гэтым плане — залатое дно

сабы абысці закон. Аднак трэба прызнаць, што метад хавання адкаркаванай бутэлькі ў непразрысты пакет у нашай краіне наўрад ці пракаціц. І піць цяпер будуть у залежнасці ад напоўненасці гаманца: у барах-рэстаранах, дома ці ў пад'ездах.

Два апошніх варыянты, відаць, будуць найбольш запатрабаванымі: піцейных устаноў, якія працуяць у сегменце невысокіх цэн, бракуе, а ў наяўныя нятаннія бары і кавярні вечарам выходнага дня і да падвышэння штрафаў было не прабіцца. Кажуць, што ідэю ўзмацніць пакаранне за распіцце алкагольных напояў у грамадскіх месцах падтрымлівала Міністэрства аховы здароўя. Маўляў, нація катастрофічна хутка співаецца,

адзін жыхар Беларусі штогод спажывае каля 12 літраў умоўнага спірту, калі Сусветная арганізацыя здароўя лічыць, што пры перавышэнні паказчыка 8 літраў на год у арганізме чалавека адбываюцца незваротныя працэсы. Толькі забарона, паводле сваёй эфектыўнасці, — метад слабы. Калісці пасля ўвядзення «сухога закона» людзі пачалі актыўна прыгадваць бабчыны рэцэпты смагону ды майстраваць аппараты для вытворчасці гэтага прадукту. Цяпер хіба што разбрывацца з паркаў у падваротні.

Вартаў ўвагі і папраўкі ў Адміністратыўны кодэкс для ўсіх удзельнікаў дарожнага руху. Веласіпедыстам, што сядают на свайго двухколавага сябра пасля прыняцця на душу, таксама вар-

та быць гатовымі раскашэліцца для дзяржавай казны. Парушыў Правілы дарожнага руху ў стане алкагольнага ці наркатычнага ап'янення — рыхтуй штраф на 3–5 базавых велічынь (ад 105 да 175 тысяч рублёў). Як падумаць, то добры закон для латання дзірак у бюджетэ: беларуская вёска ў гэтым плане — залатое дно. І веласіпедыст, і п'яных, а таксама варыяント «два ў адным» там хапае. Дарэчы, аналагічны штраф веласіпедыст можа атрымаць, калі адмовіцца праходзіць медагляд. А калі ў нецвяроўдым становішчы — машыну, у арэнду кватэр, чакае штраф у памеры да 3,5 мільёна рублёў.

І гэта не самае горшое. У законе нрапісаны, што магчымая і канфіскацыя «рэчач», прадметаў і сродкаў здзяйснення правапарушэння». У гандляркі забиць семкі, у нелегальнага таксоўчыка — машыну, у арэндадаўцы — кватэру. Каб не нарывацца на непрыемнасці, прадстаўнікі міліцыі рапортуюць весці свой бізнес афіцыйна ды сплочваць усе падаткі.

Калі вы не ведаецце, што падарыць сваім блізкім на вясновыя святы, то набудзьце новы Адміністратыўны кодэкс. Можа, гэта і не рамантычна, затое веданне закону дазволіць зберагчы ўласны бюджет. Тым больш што дзяржава яўна не супраць пажыўцца з вашай кішэні.

сuroвым і за гэтую правіннасць маглі выпісаць штраф толькі на 17,5 тысяч рублёў, ці 0,5 базавай велічыні.

А вось аўтамабілістай не будуть прыцягваць да адміністратыўнай адказнасці, калі пацярпелы бок не напіша пра гэта заяву. Даішнікі ў такім разе толькі папярэдзяць вінаватага ці, у крайнім выпадку, выпішуць штраф за парушэнне правілаў дарожнага руху. Да прыкладу, ігнараванне чырвонага сігналу светлафора абыдзеща максімальна ў 175 тысяч рублёў. Алкагольны складнік дарожнага руху сямейны бюджет аблегчыць няслаба: за паўторнае кіраванне ў нецвяроўдым становішчы можна атрымаць штраф да 35 мільёнаў рублёў.

Пешаходам, якія дагэтуль толькі пасмейваліся з філіераў як аб'екту сучаснага фальклору, варта падумашы пра набыццё гэтых «аксесуараў». Штраф у 105 тысяч рублёў — не жартачкі.

І на закуску новаўядзенні для беларусаў з камерцыйнай жылкай. За нелегальныя дробныя бізнес, як то гандаль у пераходах семкі, «таксаванне» ды здача ў арэнду кватэр, чакае штраф у памеры да 3,5 мільёна рублёў. І гэта не самае горшое. У законе нрапісаны, што магчымая і канфіскацыя «рэчач», прадметаў і сродкаў здзяйснення правапарушэння». У гандляркі забиць семкі, у нелегальнага таксоўчыка — машыну, у арэндадаўцы — кватэру. Каб не нарывацца на непрыемнасці, прадстаўнікі міліцыі рапортуюць весці свой бізнес афіцыйна ды сплочваць усе падаткі.

Калі вы не ведаецце, што падарыць сваім блізкім на вясновыя святы, то набудзьте новы Адміністратыўны кодэкс. Можа, гэта і не рамантычна, затое веданне закону дазволіць зберагчы ўласны бюджет. Тым больш што дзяржава яўна не супраць пажыўцца з вашай кішэні.

ФАКТЫ, ПАДЗЕІ, ЛЮДЗІ

2

▼ НАВІНЫ РЭГІЁНАЎ

МЯДЗЕЛ. ВЫСТАВА ЗА ВЫСТАВАЙ

фота сачэтынага

У музеі Народнай славы Мядзела адкрылася выставка «Беларуская волатка: ад мінулага да сучаснага». На ёй дэманструюцца мужчынскія і жаночыя шляхецкія касцюмы, народныя строі і сучаснае адзенне з ільну. Наведальнікі маюць магчымасць сфатографаўца ў народным ці шляхецкім убранні. А на выставе «Музыка гітарычных сядзіб», што месціца побач, можна паслухаваць творы беларускіх кампазітараў XIX стагоддзя, даведацца шмат цікавага пра іх аўтараў.

ВІЛЕЙКА. ТРАФЕІ НА ВЫСТАВУ

1 сакавіка ў мясцовым краязнаўчым музее арганізавана новая выставка «Трафеі Перамогі». Супрацоўнікі гэтай установы звярнуліся да грамадзян, каб усе жадаючыя паўдзельнічаць у мерапрыемстве прынеслі прадметы часоў другой сусветнай вайны. У музее ўжо ёсьць частка экспанатаў з Нямеччыны — посуд, гадзіннік, акардэон. Пасля заканчэння выставы, якую руачыста адчыніць 9 мая, рэчы будуть вернуты гаспадарам.

ГЛЫБОКАЕ. З ГІСТОРЫІ ДАЖЫНАК

Дажынкі на Беларусі маюць векавую традыцыю. А вось як яны падаюцца ўладам — справа іншай. Блогерка ocheretniu выклала ў сціве галерэю старых здымкаў з Дажынак, якія праходзілі ў Глыбокім у 1934 годзе. Гэтыя матэрыйялы ўзятыя з польскага Народнага лічбавага архіву, дзе можна знайсці і іншыя цікавыя архіўныя звесткі падобнага краю. У беларускім ЖЖ глыбоцкія даваенныя Дажынкі выклікалі надзвін гарачыя дыскусіі. Блогер kryvies піша: «Неверагодна прыгожыя здымкі! Абавязкова глядзець тым, хто верыць большавіцкім байкам пра «польскі прыгнёт», асабліва на фоне таго, як у БССР усё народнае начала вынішчыла, як «перажыткі» адхылага ладу, а Купала брыдка апіваў урбаністычны наступ на традыцыі. Таксама паразайце, у што гэта ператварылася сёння».

ПАСТАВЫ. ДАПАМОЖНІК ШКОЛЬНІКАМ

У мінскім выдавецтве «Кнігазбор» выйшла кніга краязнаўцы Iгора Прапаковіча «Чароўныя краі — Пастаўшчына». Паводле анатацыі, кніга «адрасуецца вучням, настаўнікам, студэнтам, краязнаўцам, турыстам, і ўсім, хто цікавіцца родным краем», аднак падзел тэксту на параграфы паказвае, што выданне ў першую чаргу разлічвалася для школьнікаў, якія будуть займацца на факультатыўным курсе «Пастаўшчына». Тэкст выдання прыціківае да сябе ўвагу сваёй якасцю і грунтоўнасцю. Добры ілюстратыўны матэрыйял — некалькі сотняў фотадымкаў, картаў, малюнкаў, копій дакументаў ствараюць выдатнае графічнае суправаджэнне тэксту. Пытанні, якія аўтар змясціў пасля кожнага параграфа, мусіць спрыяць засваенню і асэнсаванню ведаў па гісторыі роднага краю. Апісанне гісторыі Пастаўскага раёна выдатна ўпісаны ў агульны канцэкт гісторыі Беларусі. Такім чынам, чытачы змогуць паглядзець на гісторыю краіны праз прызму гісторыі сваіх родных мясцін, што, безумоўна, паспрыяе засваенню вучням ведаў па гісторыі Беларусі.

ПОЛАЦК. ЗАВІТАЎ БАРД

На гэтым тыдні на Полаччыну завітаў вядомы беларускі музыка Зміцер Вайцюшкевіч. На працягу дня ён правёў некалькі сустэрэ са студэнтамі і школьнікамі Полацка і Наваполацка. А ў бібліятэцы імя Якуба Коласа ў Наваполацку адбылася вялікая творчая вечарына з вядомымі выкануццямі. Імпрэзы арганізаваныя суполкай «Рубон» Наваполацкай гарадской арганізацыі Таварыства беларускай мовы імя Францыска Скарыны з дапамогай грамадзянскай ініцыятывы «Будзьма беларусам».

ШАРКАЎШЧЫНА. ІНТЭРНЭТ ПЕНСІЯНЕРАМ

Лідар «Дыскусійнага клуба 24» Уладзімір Рамановіч плануе арганізацію шэраг сустэрэ па тэме «Роля кампьютера і інтэрнэта для наладжвання камунікацыі паміж людзьмі сталага ўзросту». Сваю думку Уладзімір Рамановіч абгрунтувае так: «Гэта мяне засціківа ішчэ некалькі месяцаў таму. Калі маці сказала, што даўно не была ў сваіх родных у Вільні, бо трэба віза дый прайезд для яе не таны. А такіх людзей шмат. Зразумела, што ў асноўным актыўнымі карыстальнікамі сціва з'яўляюцца асобы да 40 гадоў. А людзі больш сталага ўзросту лічачц, што ім гэта не патрэбна, бо не бачаць сэнсу. Вось я вырашыў з дапамогай удзельнікаў клуба і запрошаных гасцей больш дэталёва высветліць перспектывы і реалізацыю ідэі». Напрыканцы лютага першы семінар-дискусія па гэтай тэме прайшоў у пасёлку Германавічы ў прыватным мастацка-літаратурным музее імя мастака Міхася Райчонка. Сярод прысутных былі мясцовыя актыўісткі і куратары праекта Ада Райчонак, музыка, паэт і бард Андрэй Хадановіч.

► ВІНШАВАННЕ

БЛАСЛАВІЦЕ ЖАНЧЫНУ!

У рэдакцыю прыйшоў ліст ад нашага чытача. Узнёслася, шчырае слова ў гонар Жанчыны. Пранікнёнае, добрае слова — віншаванне са святам. Разам з ім, з усімі нашымі чытачамі віншуем вас, дарагі жанчыны, з вясновым святам. І зычым кожнай хоць кропельку свята не раз на год, а кожны дзень!

Жанчына! Мама, мамачка, матуля! Колькі таемнага абаяння ў гэтых словаў! Як не любіць, як не ўкленчваць перад табой, мама?! А з чаго пачынаецца? Дзяўчынка, дзяўчо, дзяўчына. Імгненне, — ужо нявеста, нявестка, жонка. А вось і дочачка, дочка, дачушка.

Жанчына... Ці ёсьць слова больш урачыстыя, святочныя, важкія? Кожнаму ты падарыла

жыццё, — у слязах, родавым цярпенні, з думкай: «Ідзі, дзізі маё, насустречу сонцу, радуй усіх і ніколі-ніколі не забываі маци, бацькоў сваіх». Ці ёсьць у свеце дзіва больш фантастычнае, чым ты, жанчына! Дзякую! Усявашняму за гэты чароўны твор — жанчыну — нябесна-зямны падарунак зямлянам.

Жанчына! Хваляванне пераходзіць да духа. Меў рацью вялікі М. Мантэйн: «Непрыгожых жанчын няма, ёсьць жанчыны, якія не вedaюць, што яны прыгожыя». Прыгажосць — чароўнасць жанчын роднай Беларусі. Не толькі фізічная, але і духоўная. Насамрэч гэта прыгажосць слоў, думак, учынкаў.

Жанчына! Навучы, школа, кожнага ў кожнай бачыць Яе Вялікасць Жанчыну, — сваю матулю, сваю дачушку, сястру, унучку, бабулю. І тады наўрат будучы Калігула не асмеліцца адбараць ільготы ў старэнкіх. І ў такім разе, дасці Бог, збудзеца працоўства геніяльнага Дастасеўскага: прыгажосць выратуе свет.

Шаноўная жанчына! Ёсьць пажаданне, каб зрабілася Ваша жыццё больш змястоўным і прыгожым.

Са святам Вас, шаноўная Жанчына. Са святам Вас, мае дарагі дочкі і ўнучкі.

Блаславіце Жанчыну!

**Мікола Турчанка,
кандыдат тэхнічных навук,
прафесар, ветэрэн працы**

► СМИ

АДНАВІЦЬ ЗАКОННАСЦЬ

ГА «Беларуская асацыяцыя журналістаў» 2 сакавіка накіравала генеральному прокурору Рэспублікі Беларусь Рыгору Васілевічу адкрыты ліст.

«На працягу апошніх дзесяці даёўніц супрацоўнікі міліцыі нібыта на падставе расследавання крымінальнай справы аб паклённі правялі ператрусы ў журналістаў, сябраў ГА «Беларуская асацыяцыя журналістаў», — гаворыцца ў лісце. — 17 лютага супрацоўнікі міліцыі на чале з маёрам Ленінскім правялі ператрусы ў кватэрэ журналісткі Ірыны Халіп».

«На працягу апошніх дзесяці даёўніц супрацоўнікі міліцыі нібыта на падставе расследавання крымінальнай справы аб паклённі і зняванні апошніх ператрусаў у кватэрэ журналісткі Ірыны Халіп». У той жа дзень супрацоўнікі міліцыі спрабавалі трапіць з мэтай правядзення ператрусаў ў кватэрэ журналісткі Ірыны Халіп.

Гэтыя ператрусы на гадзіні падзеі двухгадовай даўніны, калі таксама змагоды расследавання крымінальнай справы аб паклённі і зняванні апошніх ператрусаў у кватэрэ журналісткі Ірыны Халіп. Гэтыя ператрусы на гадзіні падзеі двухгадовай даўніны, калі таксама змагоды расследавання крымінальнай справы аб паклённі і зняванні ало презідэнта Рэспублікі Беларусь, падобнае адбылося ў кватэрэ журналісткі Ірыны Халіп.

«Як і зараз, тады ў пастаноўках на ператрусы не прыводзілася ніякіх канкрэтных падставаў, акрамя спасылкі на тое, што ў месцах ператрусаў нібыта «могут знаходзіцца прадметы, якія могуць мець значэнне для справы». Як і зараз, асобы, у якіх праводзіліся ператрусы, не з'яўляюцца падазраванымі альбо абвінавачанымі па справе. Як і зараз, у грамадскасці быў ўсе падставы меркаваць, што сапраўдны мэтай ператрусаў з'яўляецца перашкода журналісцкай дзеянасці і запалохванне журналістаў», — адзначае ў лісце.

БАЖ заклікае неадбраную маё масць, а таксама настойвае на прыняціі мер пракурорскага рэагавання для аднаўлення законнасці, абароны парушаных правоў і законных інтересаў журналістаў, а значыць — і свабоды слова ў Рэспубліцы Беларусь.

Паводле інформацыі ГА БАЖ

► ПРЕЗЕНТАЦЫЯ

«БЕЛОРУСЫ: ОТ «ТУТЕЙШЫХ» К НАЦИИ»

Аляксей Хадыка

Выдавецтва «ФУДінфарм» у серыі «Неізвестная история», пачатак якой паклала рэзанансная кніга Анатоля Тараса «Войны Московской Руси с Великим княжеством Литовским и Речью Посполитой в XIV—XVII веках», пропанавала чытачу новае выданне. Гэтым разам ім стала даследаванне Юліі Чарняўскай — «Белорусы: от «тутэйших» к нации».

корпусах крыніц: традыцыйных казаках, лістуванні, документах — для савецкага часу, а таксама матэрыялах благасферы для пабудовы образу постсавецкага беларуса.

Аўтарка сцвярджает, што ўпершыню ў гісторыі краіны ўзялі ператрусы ў перакладах сусветнай класікі. І таму прагноз аўтаркі аптымістычны: «Апошні народ, які загіне на Зямлі, — будзе ў беларусы».

Сёння ў разуменні апанімных блогераў амбіркоўваюцца і фармулююцца некалькі этнацыйнальных дыскурсаў, але ўсе яны з'яўляюцца фактарамі аўяднання нацый. Версіі этнічнасці — «ліцвінскія» (арыстакратычныя), «крыўіцкія» (археалагічныя), народна-дэмакратычныя, нацыеграмадзянскія, у меншай ступені савецкія і іншыя, ідучы ў масы, спрыяюць выпрацоўцы агульнабеларускіх нацыйнальных сімвалоў і брэндаў, якіх раней не хапала Беларусі, падобных «галандскім цюльпанам» ці «аргенцінскаму тангу». Фармулюеца тое, што часам ігнаруе палітычныя дзеячамі ці афіцыйнай ідэалогіі. Тэарэтычныя канструкты ідуць у практыку паўсядзённасці.

▼ ТЫДНЁВЫ АГЛЯД

УСІМ СЁСТРАМ — ЗАВУШНЦЫ

Сяргей САЛАЎЁУ

Больш за два тыдні беларускія заўзятары не спалі па начах. Усе сачылі за Алімпіядай у Ванкуверы. Усе перажывалі за сваіх улюблёных спартуўцаў. Уначы 28 лютага Алімпіяды завяршилася.

На ХХІ зімовых Алімпійскіх гульнях, дзе выступіла больш за 2600 спартсменаў, было разыграна 86 камплектаў узнагарод, якія дасцаліся прадстаўнікам 26 з 82 краін, якія ўдзельнічалі. У неафіцыйным медальном заліку першае месца занялі гаспадары — 14 залатых, 7 сярэбраных і 5 бронзавых узнагарод. Па колькасці медалёў першынствавалі ЗША — 37 (9, 15, 13). Канада ўстановіла новы рэкорд па колькасці залатых медалёў, заваяваных адной краінай на адной зімовай Алімпіядзе, ЗША — па агульной колькасці узнагарод.

Беларусь з трымя медалямі (1, 1, 1) заняла 17-е месца па якасці медалёў (разам са Славакіяй) і 18-е па колькасці (з Аўстраліяй, Славакіяй, Славеніяй і Харватыяй). Прадстаўнік нашай краіны ўпершыню заваяваў залаты медаль зімовай Алімпіяды (Аляксей Грышын, фрыстайл). Таксама ўпершыню Беларусь заваявала больш за дзве узнагароды на адных зімовых Алімпійскіх гульнях.

Але не колькасю ўзнагарод запомніцца беларускім заўзятарам гэта Алімпіяды. Хутчэй за ёсё, яна запомніцца не вельмі адэвкатнымі паводзінамі трэнера беларускай зборнай па хакеі Міхаіла Захарава.

Нагадаем, нягледзячы на тое, што каманда Захарава не выканала мінімальная задачы — выходу ў чвэрцьфінал, ён палічыў выступ зборнай задавальнічым. І абрываўся са зневажальнымі словамі на супернікаў. «Мы зрабілі немагчымае за тых некалькі дзён, што працавалі разам. Да хлопцаў у мене прэтэнзій няма нікіх. Усе свае шайбы мы заніклі ў контратаках. Ніхто столькі не забіў, колькі мы. Усе ў шоку ад нашай гульні, ад яе прыгажосці. Усе мне пра гэта гаворыць. Спытаце любога трэнера канадскага ці яшчэ каго. Ніводны з іх не сказаў, што мы дрэнна гуляем. Бенгт-Оке Густафсан (трэнер зборнай Швецыі) мяне пяць разоў павіншаваў», — заявіў Захараў.

«На Алімпіядзе хварэю толькі за Расію. Я сам адтуль (Захараў нарадзіўся ў 1962 годзе ў горадзе Усць-Каменагорск (Казахстан), гуляў у свой час за зборную СССР). Трэба ўсім даказаць, што наш хакей самы найлепшы ў свеце. Усе расійскія трэнеры — мае сабры. Расія нам заўсёды дапамагае ў футболе. А ў канадцаў зусім не працуе галава, у іх мазгou не хапае. Яны нават каландар не змаглі нармальна скласці», — заявіў Захараў.

Такія неспартовыя выказванні выклікалі шмат абурэння ў аматараў.

рай хакею. Трэнер нацыянальнай зборнай прызнаецца, што хварэю за верагоднага суперніка! Трэнер беларускай зборнай абражае каманду арганізатараў Алімпіяды! Ніколі такога не было ў гісторыі беларускага хакея.

Не будзем зараз спрачаца пра падрыхтоўку зборнай краіны, дзе лядовых палацаў за апошнія гады пабудавана ці не больш, чым супермаркетаў. Хутчэй, трэба задумацца, навошы ў Крыміナルным кодэксе існуе артыкул за дыскрэдытацыю Рэспублікі Беларусь.

Калі не крыміналка, то пакаранне заўзятараў хакею Захарава дастане. Шэраг хакейных фанацкіх клубаў ужо абвясцілі пра пачатак кампаніі байкоту Захарава. У сувязі з нездавальнічым выступам нацыянальнай зборнай Беларусі па хакеі на Алімпіядзе ў Ванкуверы спартовая грамадскасць абвясціла кампанію недаверу галоўнаму трэнеру Міхаілу Захараву. У адмысловай заяве гаворыцца, што менавіта пры Захараве склалася заганная сістэма, калі ў галоўнай камандзе гуляюць «блатныя», а тыя, хто насамрэч заслужыў гэта сваёй гульнёй, з асноўнага складу выціскаюцца.

Ініцыятары «імпічменту» наўгадаюць, што адзінай перамога падчас Алімпіяды была здабытая ў гульні са зборнай Германіі, якая прадстаўляе зборную ніжэйшага дывізіёну «В», тым часам як камандам Швецыі і Фінляндыйцы беларусы прайгралі па ўсім. Выхаванцы Захарава ў 1/8 фіналу ў серыі булітў прайгралі не самым моцным швейцарцам. У звароце гаворыцца, што сам факт знаходжання Захарава на пасадзе трэнера нацыянальнай зборнай уносіць раскол у шэрагі заўзятараў, абсалютная большасць якіх, згодна з апытаннямі, лічачь адстаўку неабходным крокам дзеля ўратавання беларускага хакею.

Бадай, гэта і застанецца ў памяці заўзятараў беларускага спорту.

Атрымалі па шапцы на тыдні і стваральнікі беларускай АЭС. Абуруннем, усеагульнай збянятэжанасцю і бязладнымі дыскусіямі на павышаных тонах завяршиліся 2 сакавіка амаль піцігадзінныя грамадскія слуханні ў Вільнюскім універсітэце, прысвечаныя ацэнцы ўздзейнення на навакольнае асяроддзе (АУНА) будучай беларускай АЭС.

Многія ўдзельнікі раней пакінулі аўдыторыю з прычыны нізкага ўзроўню перакладу, арганізаванага беларускім пасольствам.

«У выпадку, не дай Бог, аварыі, у нас будзе знішчана сталіца, тэрыторыя краіны забруджана на 80 працэнтаў. Чаму нічога гэтага няма ў справаўдачы? Гэта ж генацид літоўскага народа!» — заяўляла намеснік старшыні камісіі развіцця Вільнюскага гарадскога савета і прадстаўнік некалькіх грамадскіх арганізацый Раса Навіцкене. «Чаму нам кажуць, што няма ногул нікай небяспекі? Гэта такое стаўленне да літоўскага народа, што мы такія неадукаваныя і нічога не разумеем? Буду рабіць ўсё магчымае, каб Літва не ўхваліла такую справаўдачу АУНА», — сказала Навіцкене.

З ёй пагадзіўся старшыня экалаўгічнага таварыства «Атгая» Саўлюс Пікшыс: «Я падрыхтаваў шмат пытанняў, але па вопыце эксплуатацыі Інгналінскай АЭС убачыў, што няма сэнсу іх задаваць. Тоё, што тут казалі, выклікае папросту смех — шмат стройных і працяглых прамоў ні аб чым, на канкрэтныя пытанні адказ дадзены не быў. Слуханне АУНА нельга прызнаць сапраўдным». Падчас імправізованага галасавання, да абуруння беларускага пасла Уладзіміра Дракына, заява была ўхвалена падняццем рук большасці прысутных у зале. «Па якому праву вы праводзіце галасаванне? Мы яшчэ не прымаем рашэнні», — сказаў Дракын. «А мы, сход, ужо прынялі», — заяўляла Навіцкене.

Зразумела ж, гэта не грамадскія слуханні ў Астравцы, дзе можна заарыштаваць усіх нязгодных і пасадзіць іх у кутузку. Там — свабода выказванні. І наўрад ці такая свабода будзе гучачь суцэльнym «адабрамсам».

Зараз літоўская грамадскасць павінна да канца месяца накіраваць сваю рэакцыю ў Міністэрства аховы навакольнага асяроддзя краіны. З улікам гэтых пажаданняў Літва сфарміруе пазіцыю па будаўніцтве Беларуссю АЭС, але правам вета яна, як любая замежная дзяржава, не валодае. Але ж падобныя слуханні павінны прынесьці ў іншых краінах — суседзях Беларусі: Латвіі, Польшчы, Украіне, Расіі... І наўрад ці слуханні, прынамсі, у Латвії, Польшчы і Украіне дадуць іншыя вынікі. У іх таксама свабода слова і галосацца.

▼ ФІГУРЫ ТЫДНЯ

АЛЯКСЕЙ ГРЫШЫН

Першае ў гісторыі суверэннай Беларусі «золата» ў зімовых Алімпійскіх гульнях атрымаў фрыстайліст Аляксей Грышын. 30-гадовы спартсмен ужо пасля першай спробы меў лепшы вынік з трох беларускіх фрыстайлістў і другі са ўсіх 12 фіналістаў. Другая спроба ўзнесла Аляксея на першае месца алімпійскага п'едэсталу. «Срэбра» дасталася амерыканцу Джэрэту Пітэрсану, бронза — кітайцу Лю Чжонгіну. Развітвацца са спартовай кар'ерай Аляксей не збіраецца і, калі не будзе пагаршэння са спіной, плануе рыхтавацца да Алімпіяды ў Сочы.

Для Аляксея Грышына гэта быў чацвёрты Алімпійскі гульня. У японскім Нагане ў 1998 годзе ён быў восьмым, у амерыканскім Солт-Лейк-Сіці атрымаў «бронзу», а ў 2006 годзе ў Турыне заняў чацвёртае месца. Алімпійскае золата Ванкувера-2010 спартовец выйграў там жа, дзе 9 гадоў таму адзіны раз выйграў золата чэмпіянату свету.

Аляксей пачаў свой шлях у спорце з чатырох гадоў як гімнаст, аднак пасля перайшоў у фрыстайл, у якім і дасягнёў вышэйшай вяршыні кар'еры. Па вяртанні ў Мінск спартовец расказаў, што цяпер марыць пра адпачынак да нараджэння дзіцяці.

УЛАДЗІМІР НЯКЛЯЕЎ

Пісменнік Уладзімір Някляеў пачоліў новую грамадзянскую кампанію пад называй «Гавары прадаўду». Яе заснавальнікамі выступілі пісменнікі Рыгор Барадулін, Генадзь Бураўкін, грамадскія дзеячы Зінаіда Бандарэнка і Генадзь Грушавы, акадэмік Радзім Гарэцкі, эксперты Беларускага Хельсинскага камітэту Тадцяна Процька, старшыня Беларускай асацыяцыі журналістаў Жанна Літвіна.

Уладзімір Някляеў, презентуючы кампанію, зазначыў, што яе мэта — уведамленне беларускім грамадствам рэальнага стану рэчаў у краіне, дзе «мала месца прадаўзе і шмат — мане». Таксама пісменнік падкрэсліў, што гэта не палітычная кампанія, а культурная і грамадская ініцыятыва. Ніводная палітычная партыя ці грамадская арганізацыя не ўвайшлі ў грамадзянскую кампанію «Гавары прадаўду».

Лідэр новастворанай кампаніі расказаў, што да яго неаднаразова звярталіся «нябедныя людзі» з прапановай падтримаць яго вылучэнне на прэзідэнцкіх выбарах, аднак ён адмовіў. Гэтыя ж «нябедныя людзі», якія жывуць пераважна за межамі краіны, а менавіта ў Расіі, пагадзіліся спансаваць новую грамадскую ініцыятыву.

СВЯТЛАНА БАЙКОВА

КДБ арыштаваў следчую спраўе Генеральнай працягутаўры Беларусі Светлану Байкову. Байкова расследавала спраўы, звязаныя з карупцыяй у КДБ і міліцыі. У 2000-х гадах следчая вяла спраўу пра знікненне экспатраліста ўнутраных спраў Юрыя Захаранкі. Праз два гады гэту спраўу ў Байковай забралі.

Як піша «Ежедневнік», арышт звязаны з апошнім спраўай, якую расследавала Светлана Байкова. Абвінавачванымі па ёй праходзілі былы дырэктар Дэпартамента фінансавых расследаванняў, генерал КДБ у адстайцы, іншыя высокопостаўленыя асобы, а таксама некалькі дзесяткаў супрацоўнікаў. Таксама выданне са спасылкай на свае крыніцы ў сілавых ведомствах паведамляе, што «справа Байковай — толькі пачатак. Нібыта КДБ «дадзена каманда «апусціць» працягуту і суды», паказаўшы ўзоровы карупцыі ў гэтых структурах. Разам з тым ўзгадваецца, што Светлану Байкову калегі ведалі як надзвычай прынцыпавага і сумленнага следчага. Прыкладна за месца дырэктара арышту Светлану Байкову журнالісту «Ежедневніку», што над ёй згушчаюцца хмары і працаўаць у тых умовах яна больш не можа, таму хоча сысці ў адстайку».

Генеральны працягутар Рыгор Васілевіч заявіў Інтэрфаксу, што дакладна не ведае, у чым падазраюць супрацоўніка яго ведомства, і выказаў меркаванне, што з боку Байковай маглі быць зафіксаваныя «парушэнні працэсualnага характару».

За апошні час у Беларусі было некалькі гучных кримінальных спраў з узделам прадстаўнікоў сілавых ведомстваў. Гэта звязана з «войной» паміж КДБ і МУС, а таксама расчисткай поля для дзеянасці новых лідэрў атачэнні краінскіх дзяржавав, у прыватнасці размова ідзе пра Віктора Лукашэнку.

► ТРЭЦІ СЕКТАР

АНТОН АСТАПОВІЧ

Аляксандар ТАМКОВІЧ

Прозвіща гэтага чалавека апошнім часам траплялася ў СМІ часцей, чым прозвішчы некоторых вядомых апазіцыянераў. Тлумачыца гэта тым, што старшыня Таварыства аховы помнікаў Антон Астаповіч знаходзіцца ў апазіцыі не да канкрэтнай асобы, а да таго, як некаторыя ставяцца да нашага мінулага. І не істотна, з якога боку барыкад яны знаходзяцца.

Камяні юнацтва

Калі 23 кастрычніка 1964 года ў Асіповічах нарадзіўся хлопчык, то тады ніхто (акрамя Бога, канешне) не мог сказаць, што калісьці гэта немаўля будзе абараняць гісторычную спадчыну нашай нацыі. Магчыма, некаторым такі тээзіс падасца вельмі пафасным, але я, напрыклад, магу няшмат яшчэ прыгадаць асобы, што не толькі змагаюцца за штосьці канкрэтнае, але час ад часу і перамагаюць.

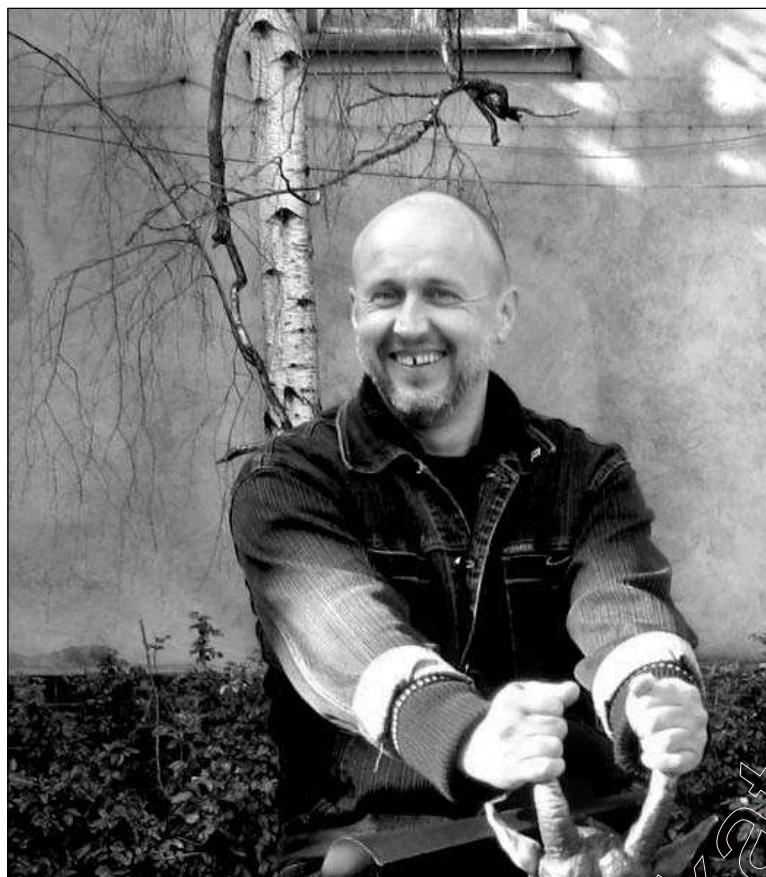
Пасля школы Антон Астаповіч паступіў у Мінскую медыцынскую вучэльню. Скончыў яе ў 1984 годзе з чырвоным дыпломам і стаў фельчарам. Крыху паспей папрацаваць на хуткай дапамозе і паступіў у знакаміты мінскі медінстытут, які пры сучаснай уладзе стаў універсітэтам.

Якраз у той момант студэнтаў пачалі прызываць у войска, і дзяржава дала Антону Астаповічу магчымасць два гады падумаць пра свой лёс. А галоўнае — вызначыцца: працягваць далей вучобу або заняцца справай, якая дала сэрца была бліжэй.

Восенню 1987 года Антон вярнуўся са службы, забраў дакументы з медінстытута і ўладкаўшася на працу ў чыгуначную бальницу родных Асіповічаў. А ў 1989 годзе завочна паступіў (у 25 гадоў на стацыянары амаль не навучаяцца) на гістарычны факультэт Беларускага дзяржаўнага ўніверсітета.

Лагічна ўзнікае пытанне: на юношата было «гарадзіць агарод» з медыцынай, бо гісторыя заўсёды падабалася больш? Адказ просты — пэўны цік башкью. Людзі стаўляюць і практичныя, яны не лічылі гісторыю той сферай, дзе заўсёды будзе стабільны (у нашай краіне да гэтага імкнуща ўсе) кавалак хлеба з маслам. Іншая справа — урач. Дарэчы, браты Грыцкевічы (абодва займаюцца гісторыяй) па адукацыі таксама медыкі...

У новай сферы Астаповічу адразу пашанцавала. Нягледзячы на тое, што ён вучыўся толькі на першым курсе, яго ўжо добра ведалі ў краязнáчных і гістарычных колах, таму адразу ўзялі ў Беларускі дзяржаўны музей народнай архітэктуры і побыту на пасаду малодшага наўуковага супрацоўніка ў аддзел фондаў, а праз год прызначылі загадчыкам сектара Цэнтральнай Беларусі ў

экспазіцыйным аддзеле. Гэтаму музею ён аддаў больш за 16 гадоў свайго жыцця.

Пашчасціла (як лічыць сам Астаповіч) таксама ў тым, што ён (калі ўжо быў намеснікам дырэктара музея) некалькі гадоў выкладаў на той кафедры Універсітэта культуры, дзе кіраўніком з'яўляўся Анатоль Пятровіч Грыцкевіч. А дзяякуючы кнізе «Факел Гіпакрата» (1987 год) прафесара Грыцкевіча адкрыў для сябе сапраўдную гісторыю беларускай медыцыны.

Музейныя падмуркі

Большасць памылкова звязвае Беларускі дзяржаўны музей народнай архітэктуры і побыту са Строчышчамі, але дакладней будзе назваць вёску Азярцо, бо гэта яе фактывная ўскраіна. На 150 гектараў музейнай зямлі з усёй Беларусі звязлі і рэстаўравалі помнікі традыцыйнай народнай архітэктуры.

Калі ў 2006 годзе Антон Астаповіч з музею звалініўся, шмат хто ўбачыў у гэтым нейкое палітычнае адценне, бо менавіта тады праходзілі прэзідэнцкія выбары. І гэта цалкам зразумела. Антон Астаповіч — даўні сябра Партыі БНФ. Нават у 1989 годзе прысутнічаў (ад Асіповічаў) на ўстаноўчым з'ездзе ў Вільні. І ў ніякія палітычныя структуры больш не ўваходзіў.

За гэтыя 16 гадоў працы ў музеі Антон Астаповіч і сфарміраваўся як адзін з самых вядомых у краіне спецыялістаў гэтай галіны, але я засяроджуў ўвагу толькі на некаторых эпізодах.

Першы з іх датычыць адной з экспедыцый, у якіх супрацоўнікі музея займаліся выяўленнем і фіксацияй помнікаў драўлянай архітэктуры, зборам этнографічнага (вуснага) матэрыялу, прадметаў музейнага значэння. З 1990 па 1996 год, калі было нармальная финансавання, такіх экспедыцый ладзілася даволі шмат.

У верасні 1991 года была прынята новая нацыянальная сімволіка, і бел-чырвона-белы сцяг стаў дзяржаўным. Праз месяц адбылася экспедыцыя ў Клецк. Астаповіч з калегамі засяліўся ў гатэль, а насупраць — райвыканкам, над якім вісела нешта чырвона-зялёнае. І калі навукоўцам адзначалі нешта камандзіровачных лістах, Антон запытаўся: «А чаму вы парушаецце законы незалежнай Беларусі? Чаму ў вас вісіць тое, што адміністратары больш за месяц таму?»

Якая ж узнялася мітусня! Астаповіч заявіў да намесніка райвыканкама, і той пачаў апраўдацца: бачыце, там дым ідзе, латае ўсё бітумам, байміся, каб новы сцяг не пакрыўся сажай, праз 3–4 дні скончым усе работы... Спалохаўся ён так, што тэрміны былі значна скарочаныя, і ўжо праз некалькі гадзін над будынкам лунаў дзяржаўны сцяг. З гэтай нагоды Антон Астаповіч заўсёды жартуе, што над Клецкам у 1991 годзе бел-чырвона-белы сцяг узняў менавіта ён.

Самае цудоўнае ў экспедыцыях — сустрэчы з людзімі, якія жывуць у беларускай глыбінцы. Напрыклад, у Шчучынскім раёне вучоным сустрэўся 80-гадовы дзед, які некалі быў польскім уланам і ўмёў крыху маляваць. У хапе вісёў намаляваны алеем аўтапартрэт, дзе ён на кані, а побач — маршал Пілсудскі.

У экспедыцыях Беларусь у нейкім сэнсе адкрываецца паноўаму. Як лічыць сам Астаповіч, не было б іх, не было б і яго знакамітых вандровак, бо падмурак быў закладзены тады, калі ён ад'ездзіў 85 працэнтаў Беларусі і ўбачыў усе найбольш значныя гістарычныя каштоўнасці.

Такіх людзей у Беларусі адзінкі...

Ідэалагічны фундамент
Гэта цяжка ўявіць, але пэўны час Антон Астаповіч афіцыйна быў «галоўным ідэолагам» свайго

музею. У 2002 годзе яго прызначылі намеснікам дырэктара па навуцы, а ў 2004 годзе з Міністэрства культуры прыйшоў загад, які патрабаваў ускласці на аднаго з намеснікаў дадатковы абавязак — адказнага за ідэалогію. Акрамя Астаповіча ў дырэктара было яшчэ два намесніка — па будаўніцтву і рэстаўрацыі, гаспадарцы. Да таго ж узросту ў іх быў ужо пенсійны. Якая тут ідэалогія? Таму цалкам зразумела, што іншага выбару папросту не было.

Міністэрства гэта зацвердзіла, і нават калі ў 2006 годзе месца былога дырэктора заняла (яна потым і з'яўлялася Астаповіч) новая начальніца, «ідэалогію» ў яго не адабралі. Дарэчы, да тых абавязкаў ён і сёння ставіцца вельмі станоўча, бо, па вялікаму рахунку, там ёсьць толькі тое што, за кладзена ў Програму Партыі БНФ — права чалавека, нацыянальныя харкатар дзяржавы, спадчына і г.д. Хто не верыць, хай адкрые любы афіцыйны падручнік. Пра лізаблюстві перад існуючымі кіраўніцтвамі там нічога няма. Гэта сучасныя чыноўнікі бачаць «памік радкамі»...

Свой светапогляд Антон Астаповіч не хаваў ніколі, таму спакойна ставіўся да спроб учабыць у яго дзяяниях нейкую палітыку або пазбавіць ідэалагічнага чынініка. А былі яны неаднадычы, аднак заўсёды разбіваліся аб логіку мясцовага (вельмі прафесійнага) юриста. Напрыклад, той «на пальцах» растлумачыў, што «забраць ідэалогію» магчыма толькі ў адным выпадку — у сувязі з павелічэннем нагрузкі па навуковай лініі з захаваннем службовай надбуйкі, бо дзейнічае Астаповіч у строгай адпаведнасці з існюючым падручнікам па ідэалогіі.

Імкненні ж былі супрацьлеглы. Калі не атрымлівалася звольніць, трэба было зрабіць так, каб Астаповіч сышоў сам. І грошы тут — не апошні аргумент.

1 верасня 2006 года так і адбылося. Нягледзячы на тое, што праз некалькі дзён (9 верасня) музей святкаваў 30 гадоў з дня свайго стварэння, Антон Астаповіч напісаў адпаведную заяву і забраў працоўную книжку.

І з таго часу быў там усяго два разы. Адзін раз — выпадкова ў 2007 годзе, калі ў тых мясцінах здымалі фільм з яго ўдзелам. А другі — у жніўні 2009-га, калі праvodzіў міжнародны вандраверскі летнік і прыехаў туды ў рамках чарговай вандроўкі.

Пра вандроўкі, якія ладзіць Антон Астаповіч, можна расправіцца даўга, таму я абмяжуся толькі некаторымі лічбамі і фактамі.

Напрыканцы 2002 года ён з аднадумцамі стварыў незарэгістраваную ініцыятыву «Беларускі шлях» і пачаў ладзіць «Вандроўкі ў мінулае», бо традыцыйныя турыстычныя маршруты «ахапляюць» толькі 10 працэнтаў таго, што ёсьць у нашай краіне. У 2007 годзе Згуртаванне беларусаў свetu «Бацькаўшчына» далучылася да арганізацыі вандровак. Па самых цікавых падліках, іх ужо адбылося больш за дзвесце.

Па ўсёй Беларусі сёння сябра ТАП з'яўляюцца 1800 чалавек. Значная сіла. Прыйдзім не патэнцыйная, а наяўная. ТАП шматробіць ужо сёння...

Галоўным яго клопатам стала Таварыства аховы помнікаў (ТАП). Арганізавалі яго яшчэ ў савецкія часы, у 1966 годзе. Фармальна ў гэтым таварыстве Астаповіч з гадоў дзесяці, бо тады запісвалі ўсіх школьнікаў, а актыўна супрацоўнічае з гэтым арганізацыям з 1990 года, калі пачаў працаўаць у музеі і стаў валанцёрам. З паплечнікамі ён нават заснаваў моладзевую секцыю.

7 чэрвеня 2007 года на чарговым спрэваздачным з'ездзе Антона Астаповіча абраўся старшынёй ТАП, і з таго часу ён займаецца (слова самога Астаповіча) «праваабарончай дзейнасцю» — адстойвае права нашай спадчыны на існаванне.

А абараняць, на жаль, ёсць што. Пры досьці неблагім заканадаўству ў гэтым галіне амаль цалкам адсутнічаюць механізмы правапрыменення законаў. У дзяржавы нават няма паўнавартаснай інспекцыі па ахове гісторыка-культурнай спадчыны. У той жа Літве толькі ў цэнтральным апарате Дэпартамента аховы помнікаў працуе амаль 120 чалавек. Плюс чалавек 50 рэгіональных інспектараў. То ж саме ў Польшчы. І нават у Азербайджане.

У штаце Упраўлення па ахове гісторыка-культурнай спадчыны і рэстаўрацыі Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь ёсць 15 адзінак. Фактычна там працуе 11 чалавек. А ўсе рэгіональныя інспектары (у нагрузкі да галоўнай дзейнасці) падпрададкоўваюцца і цалкам залежаць ад мясцовай выкананаўчай улады, якая часцей за ўсё і з'яўляецца першым парушальнікамі заканадаўства ахове спадчыны. Пры такай сістэме ніякія рэальныя кантроль немагчымы.

Адзінае выключэнне — тое, што робіць Таварыства аховы помнікаў, якое з'яўляецца цалкам грамадскай структурай. ТАП перашкаджае самавольству чыноўнікаў, і ў выкананаўчай улады яно як бяльмо на воку.

Калі параўнаць музейныя экспедыцыі Антона Астаповіча і яго знакамітых вандровак, то атрымаецца, што стравілі мы за апошнія гады даволі многа. Перш за ўсё — сядзібна-паркавыя комплексы. Раней іх было даволі шмат, а зараз амаль не засталося. Згодна з зацверджаным Саўмінам у мінулым годзе планам развіцця экатурызму, інвестары могуць набыць толькі 45 аб'ектаў, а іх у Беларусі некалькі соцен. І хто можа даць гарантію, што там не будзе нешта лубочнае, накшталт Траецкага прадмесця?

Пра вандровакі, якія ладзіць Антон Астаповіч, можна расправіцца даўга, таму я абмяжуся толькі некаторымі лічбамі і фактамі.

Напрыканцы 2002 года ён з аднадумцамі стварыў незарэгістраваную ініцыятыву «Беларускі шлях» і пачаў ладзіць «Вандроўкі ў мінулае», бо традыцыйныя турыстычныя маршруты «ахапляюць» толькі 10 працэнтаў таго, што ёсьць у нашай краіне. У 2007 годзе Згуртаванне беларусаў свetu «Бацькаўшчына» далучылася да арганізацыі вандровак. Па самых цікавых падліках, іх ужо адбылося больш за дзвесце.

Па ўсёй Беларусі сёння сябра ТАП з'яўляюцца 1800 чалавек. Значная сіла. Прыйдзім не патэнцыйная, а наяўная. ТАП шматробіць ужо сёння...

3 НАГОДЫ

П'ЮЦЬ, ГВАЛГУЮЦЬ, ЗАБІВАЮЦЬ

Генадзь КЕСНЕР

Больш за 80 працэнтаў забойстваў і згвалтаванняў, а таксама больш за 40 працэнтаў асабліва цяжкіх злачынстваў у Беларусі здзяйсняцца ў стане алкагольнага ап'янення. Прагэта 2 лютага падчас прэс-канферэнцыі, прысвечанай наядыходзячаму Дню міліцыі, заявіў першы намеснік міністра ўнутраных спраў Беларусі Алег Пякарскі.

«Увогуле, калі меркаваць па колькасных і якасных паказчыках дынамікі злачынстваў у Беларусі, то можна сказаць, што наша грамадства робіцца лепей», — адзначыў першы намеснік кіраўніка беларускага МУС. Паводле яго слоў, калі ў 2006 годзе была заведзена 181 тысяча крымінальных спраў, то ў 2009 — 146 тысяча. Тым не менш, падкрэсліў Алег Пякарскі, сітуацыя па-ранейшаму застаецца напружанаі, «і мы не кажам пра тое, што ўжо найбліжэйшым часам дасягнеш таго ўзроўню, калі ў грамадстве наядыдзе поўная ідылія».

Што да статыстыкі забойстваў, то калі ў 2000 годзе было здзеіснена 1186 такіх злачынстваў, у 2009-м — удвай менш — 570. Летасць нераскрытымі засталіся 17 забойстваў, сказаў высокапастаўлены міліцыйскі чыноўнік.

Паводле слоў Алега Пякарскага, больш за 40 працэнтаў злачынстваў у Беларусі здзяйсняцца ў стане алкагольнага ап'янення, а такіх злачынстваў, як згвалтавані, нанясенне цяжкіх цялесных паш-

коджанняў, забойствы, — больш за 80 працэнтаў. Апроч таго ад атручвання алкаголем у Беларусі штогод памірае каля 2,5 тысяч чалавек. Што да станоўчых тэндэнций, то Алег Пякарскі адзначыў зняжненне ўзроўню злачыннасці сярод няпоўнагадовых.

Першы намеснік кіраўніка МУС пацвердзіў інфармацыю пра тое, што Камітэтам дзяржаўнай бяспекі затрымліваўся брат былога камандзіра войсковай часткі 3214 Дэмітрыя Паўлічэнкі. Гэта было звязана з крымінальнай справай, распачатай па факце зняжнення наркатачычных рэчываў з Рэспубліканскага турэмнага шпіталю, які падпарадкоўваецца Дэпартаменту выканання пакаранняў. Брата Паўлічэнкі пакуль адпушцілі, следства па гэтай справе працягваецца.

Алег Пякарскі таксама пацвердзіў, што зараз вядзецца вышук начальніка Упраўлення ўнутраных спраў Гродзенскага аблвыканкама генерал-маёра Генадзя Хацько, супраць якога была заведзена крымінальная справа за перавышэнне службовых паўнамоцтваў. Адзін з эпізодаў гэтай справы — незаконнае будаўніцтва спадаром Хацько катэдру. Па словах Алега Пякарскага, на дадзены момант не вядома, знаходзіцца Генадзь Хацько на тэрыторыі Беларусі ці паза межамі краіны.

Адказваючы на пытанне пра перашкоды журналістам весці фота- і відеаздымкі падчас вулічных акцый, якія чынянць супрацоўнікі працахоўных органаў, Алег Пякарскі адзначыў: «Любы чалавек, якога здымают, мае права абурыцца і не пагадзіцца з тым, што яго здымают. Гэта права супрацоўніка міліцыі, калі яму не хочацца, каб

яго здымалі, калі яму нечікава, каб яго твар выкарыстоўваўся ў карцінках, якія часта ствараюцца і ѹдзельнічаюцца за межы Рэспублікі Беларусь, а потым у розных СМІ паказваюцца масавыя беспададкі і дзеянні канкрэтнай асобы. Мы не думаем пра тое, што ў яго ёсьць сям'я, ёсьць дзеяць, што на гэта глядзяць яго блізкія. На жаль, часта карцінка ствараецца дзеля таго, каб паказаць, наколькі тут няправільна дзеянічаюць супрацоўнікі міліцыі. Таму я згодны з тым, што павінны быць выпрацаваны правілы пры правядзенні і пры рэагаванні, каб мы разумелі нарматыўную базу дзеянняў супрацоўнікаў міліцыі і якія задачы перад імі стаяць, і калі мы маєме жаданне засведчыць тое ці іншае мерапрыемства, реальна разумелі, што мы сваім дзеяннямі ў нейкай ступені правакуеце (міліцыйнатаў), хати ведаецце, што ўсё, што адбываецца, гэта супрацьзаконна».

У сваю чаргу, прысуттна на прэс-канферэнцыі начальнік управління інфармацыі і грамадскіх сувязей Міністэрства ўнутраных спраў Рэспублікі Беларусь

спраў Рэспублікі Беларусь Святлану Бароўскую паведаміла, што ў Беларусі пакуль не плануецца ўводзіць інстытут прэс-афіцэраў паводле нямецкага ўзору. «Намі пераймаецца вопыт розных актый, якія праводзяцца ў Германіі, але на сённяшні дзень пакуль гаворка аб прэс-афіцэрах у нас не вядзеца, — сказала Святлану Бароўскую. — Магчыма, тое здарыцца пазней, калі гэта будзе мэтагодна».

Гаворачы пра ход расследавання крымінальнай справы па факце выбоху, які адбыўся непадалёк ад стэлы «Мінск — горад-герой» у цэнтры беларускай сталіцы ўnoch з 3-га на 4-e ліпеня 2008 года, калі ладзіўся канцэрт з нагоды Дня Незалежнасці Беларусі, Алег Пякарскі падкрэсліў, што следства працягваецца, але канкрэтных падазраваній пакуль няма. Першы намеснік міністра ўнутраных спраў прывёў цікавыя факты.

«Падчас расследавання справы па выбоху мы раскрылі больш за 4 тысячи іншых злачынстваў. Па гэтай крымінальнай справе

дапытана больш за 900 чалавек, у якіх падазраваных затрымліваліся больш за 120 чалавек, праведзена каля 600 ператрусаў, канфіскавана каля 150 кілаграмаў выбуховых рэчываў, выяўлены шэраг дастатковага сур'ёзных злачынных груповак, якія займаліся выбухам выбуховых рэчываў і выбуховых прылад. Ужо аптытана каля 81 тысячу чалавек з тых, хто знаходзіўся ў раёне правядзення свята ўnoch на 4 ліпеня 2008 года. Мы вынялі ўсе фотаздымкі, што былі зроблены падчас святкавання і якія прыносяць самі грамадзяніне, з мэтай установіць вінаватага. Мы высыглілі ўсіх асоб, якія ёсьць на фотаздымках, — хтосьці суседа фатографаваў, хтосьці — грамадзяніні, якія праходзілі міма. Апераціўная праца па гэтай справе працягваецца», — сказаў Алег Пякарскі.

Скарыйстуючыя магчымасць, Алег Пякарскі і Святлану Бароўскую павіншавалі ўсіх супрацоўнікаў праваахоўных органаў з наядыходзячым іх прафесійнымі святымі — Днём міліцыі.

Ад рэдакцыі: А ці не супрацьзаконна сілавымі метадамі разганиль мірныя акты, закрываць тэле- і фотакамеры, тым больш вырывати іх з рук, збіваць з ног журнالістаў, затрымліваць іх і адвозіць у пастарунак, а потым саджачаць на суткі па надуманых аভінавачваннях? Найперш трэба адказаць на гэтыя пытанні і зыходзячы з гэтага выпрацоўваць правілы ўзаемных паводзін. Але добра, што міліцыянтам сорамна за свае дзеянні перад роднымі і блізкімі. Значыць, не ўсё безнадзеяна ў справе ўсталявання ў Беларусі адносін прававой дзяржавы.

«Мы сабраліся дзеля таго, каб не дапусціць падвышэння мытаў на ўвоз легкавікоў у Беларусь, якое запланавана на 1 ліпеня 2010 года, для фізічных асоб. Гэты крок можа стацца моцным ударам па бюджета кожнай беларускай сям'і. Гэты ўдар па кішэні кожнага беларуса будзе непараўнаны з тым ударам, які адбыўся падчас леташніх давальцаў беларускага рубля... Беларускіх інтэрсаў у гэтым раשэнні абсалютна няма. Гэта невыгодна ані спажыўцам, якія карыстаюцца аўтамабілямі, ані гандлярам, ані беларускаму бюджету, які, па ацэнках спецыялістаў, страціць вялікія грошы пасля павелічэння гэтых мытаў», — падкрэсліў Аляксей Янукевіч.

Словы палітыка пацвярджаюцца нават публікацый у дзяржаўнай «Народнай газеце» ад 30 кастрычніка 2009 года, дзе сцвярджаецца, што «паводле экспертыных ацэнак, страты беларускага бюджету на аўтамабільных пошлінах пасля фарміравання Мытнага саюза Беларусі, Расіі і Казахстана могуць скласці 200 мільёнаў долараў».

Як адзначаюць ініцыятары арганізаціі рэферэндуму, раней для беларусаў аўтамабіль да 10 гадоў лічыўся прымальнym і паводле

цаны, і паводле якіх — шмат хто з беларусаў аўрае варыянт яшчэ нестарой іншамаркі як альтэрнатыву дарагім мадэлям з аўтасалонаў. Але павышэнне мытных пошлін балюча ўдaryць і па тых, хто разлічвае на танкі патрыманы аўтамабіль, і па тых, хто прыглядае новае аўто ў фірменным салоне.

Напрыклад, «Фольксваген Пасат» 2005 года выпуску з аб'ёмам рухавіка 2000 кубічных сантиметраў цішыр каштуюць 11 500 долараў, а пасля 1 ліпеня абыдзецца пакупнікі ў 21 380 — амаль удвай даражэй. Яшчэ адзін прыклад: «Форд Фокус» 2008 года выпуску зараз можна набыць за 17 700 долараў, а пасля 1 ліпеня ён «паягнен» на 21 420 «зялёных».

Такім чынам, улады фактывна прапануюць грамадзянам набываць патрыманыя аўтамабілі па коштак новых, і шмат для якіх сем'яў уласнае аўто зноў, як і за савецкім часам, зробіцца недасяжнай марай, а бюджет краіны згубіць істотныя сумы.

Да ініцыятывы Партыі БНФ аб

правядзенні рэферэндуму супраць павышэння мытаў на іншамаркі ўдала выйшло, якую яны стварылі, прадукуе тое, што цяжка прадаць, што можна ўладкаваць яшчэ хіба ў Казахстане і Расіі. Яны зацягваюць мадэрнізацыю эканомікі, а гэты Мытны саюз — гэта спроба выжыць, бо эканамічнае мадэль, якую яны стварылі, прадукуе тое, што цяжка прадаць, што можна ўладкаваць яшчэ хіба ў Казахстане і Расіі. Яны зацягваюць мадэрнізацыю эканомікі, а гэты Мытны саюз

яшчэ моцна ўдaryць па нашых магчымасцях увайсці ў єўрапейскую эканамічную прастору — там наша перспектыва, там наша будучыня. А мы зараз ставім на гэтым вялікую заслону», — падкрэсліў Аляксандр Мілінкевіч.

Апрача Руху «За свабоду», ініцыятыву Партыі БНФ падтрималі незарэгістраваны Рух салідарнасці «Разам», а таксама грамадзянская ініцыятыва «За аўт».

Старшынёй рэспубліканскай ініцыятыўнай групы па правядзенню рэферэндуму супраць павышэння мытаў на іншамаркі ўдзельнікі сходу абрали намесніка старшыні Партыі БНФ Ігара Лялькова. На сходзе былі абраны таксама і кіраўнікі абласных і мінскай гарадской ініцыятыўных груп па правядзенню плебісцыту.

КАМПАНІЯ

СУПРАЦЬ ПАВЫШЭННЯ

Генадзь КЕСНЕР

У сядзібе Партыі БНФ у апошні дзень зімы прайшоў сход па стварэнню ініцыятыўнай групы, якая мае намер правесці рэферэндум супраць павышэння мытных пошлін на іншамаркі. Адпаведныя дакументы да 25 сакавіка будуть пададзены для зарэгістрацыі ініцыятыўнай групы ў Цэнтральнай камісію Рэспублікі Беларусь па выбарах і правядзенню рэспубліканскіх рэферэндумаў.

У сходзе ўзялі ўдзел прадстаўнікі ўсіх абласцей Беларусі. Як адзначаюць ініцыятары працягвавання мытнага саюза Беларусі, Расіі і Казахстана могуць скласці 200 мільёнаў долараў».

Як адзначаюць ініцыятары арганізаціі рэферэндуму, раней для беларусаў аўтамабіль да 10 гадоў лічыўся прымальным і паводле

ГРАМАДСТВА

6

► ПАМЯЦЬ

КАЛІ НЕ Я, ТО ХТО?

Вольга ХВОІН

2 сакавіка адзначаліся ўгодкі аднаго з буйнейшых пагромаў Мінскага гета. Цяпер мерапрыемствы па ўшанаванню памяці загінульных праводзяцца ў адкрыту. На пачатку 2000-х на месцы масавага пахавання забітых габрэяў побач са сціплым помнікам быў усталяваны мемарыял, да якога наведваюцца і простиляюцца людзі, і дыпламаты, і палітыкі. Але за савецкім часам быў перыяд, калі прыходзіць да гэтага месца было не прынята, адмаўляліся слова «гета» і само паняцце Халакосту. Хаця і тады ацалелыя вязні гета прыходзілі на Яму, каб аддаць даніну памяці сваім суічыннікам. Адны іх асуджалі, другія падтрымлівалі. Як і ў часы вайны: хтосьці расстрэльваў габрэяў, а хтосьці карміў і хаваў, рыхыкуючы сабой і сваім жыццём.

У 1953 годзе ў Ізраілі быў прыняты закон пра стварэнне Меморыяльнага інстытута Катастрофы і Гераічнасці єўрапейскага габрэйства Яд Вашым, што перакладаецца як Памяць і Імя. У статуте Яд Вашым ёсьць радок пра неабходнасць увекавечыць подзвіг Праведнікаў нарадаў свету — людзей, якія рызыковалі сваім жыццямі, каб выратаваць габрэя. Як гаворыцца ў Талмудзе: «Чалавек, які выратаваў адно жыццё, выратаваў усё чалавецтва».

У Беларусі ганаровае званне Праведнікаў нарадаў свету прысвоена больш чым сямістам асобам. Першыя беларусы — Андрэй Станко і яго жонка Наталля, якія жылі ў вёсцы Рэчкі Крыўціцкага раёна Мінскай вобласці, — атрымалі званне Праведнікаў свету ў 1965 годзе за выратаванне імі сям'і Элі Казінца. Аднак атрымалі дыплом і медаль Праведнікаў яны не мелі магчымасці з-за разарваних дыпламатычных сувязяў паміж СССР і Ізраілем. Толькі ў 1994 годзе, калі ў Мінску ўжо працавала пасольства Дзяржавы Ізраіль і саміх Праведнікаў не было ў жывых, іх дачка забрала дакументы, які пацвярджаюць званне яе бацькоў. Першое публічнае прысваенне звання Праведніка беларусу адбылося ў 1967 годзе. Антаніну Габіс з вёскі Васілішкі Шчучынскага раёна выратаваная ёй Этэль Кравец запрасіла да сябе ў госці ў Ізраіль. Савецкая ўлады дазволілі гэтую паездку, у Ізраілі жанчына атрымала ўзнагароду і сваім рукамі пасадзіла дрэва на Алеі Праведнікаў.

Ужо ў наш час была выдадзена кніга «Праведнікі нарадаў свету Беларусі», у якую ўвайшлі

Дырэктор Музея гісторыі і культуры габрэяў Беларусі Іна Герасімава

Праведнік свету Мікалай Кісялёў. Былы камандзір партызанскае атрада «Мсцівец», які ў 1942 г. вывёз з в. Даўгінава за лінію фронта 218 габрэяў

гісторыі і імёны пяцісот чалавек. Сваім меркаванне падзялілася аўтарка кнігі **Іна Герасімава**, кандыдат гістарычных навук, дырэктор Музея гісторыі і культуры габрэяў Беларусі.

На пытанне, чаму адны рабілі так, а другія інакш, ніхто не адкажа. Мы можам толькі гаварыць у цэлым, што адны прадавалі, а іншыя — ратавалі.

Ніхто не ведае пасыль чалавека, калі перад ім стаіць у крыўі, абараны габрэй, і трэба вырашыць за хвіліны, ці пакінучы яго ў сябе, ці даць хлеба і зачыніць дзвёры. Некаторыя лічачы, што беларусы — добры, талерантны народ. Так, але народ складаецца з людзей, і ўсе яны розныя. Польшча, якая іншымі лічылася антысеміцкай краінай, дала трэћыя тысячи праведнікаў. Ёсьць праведнікі і ў Літве, і ў Германіі. Хіба можна зразумець, чым кіраваліся тыя немцы, калі агулам існавала ідэя, што габрэй — ворагі? Гэта выключна пытанне чалавечнае і, на мой погляд, рэлігійнае. Аднойчы ў 1990-я ўручалася пасведчанне Праведніка сялянцы, і ў яе запыталіся, ці мае яна нешта сказаць. Жанчына падышла да мікрофона і прамовіла: «Дзякую габрэям, якія далі нам Хрыста». Такім чынам яна, рэлігійная жанчына, спрабавала адзічыць народу, які даў ёй веру. Мне падаецца пытанне «чаму?» нетактоўным.

Мяне ўразіла адна жанчына. У вайну ёй было 14 гадоў, жыла яна з сястрой і яе мужам. Яшчэ да вайны сястры дапамог доктар-

габрэй. Калі стварылі гета, сястра папрасіла яе знайсці таго доктара і чым-небудзь яму дапамагчы. Гэта дзяўчынка чапляла зорку Давіда і ішла ў гета. Я пыталася, няўжо вы не баяліся, не разумелі, што вас могуць застрэліць? На што пачула адказ: калі не я, то хто іншы дапамог бы яму?

Ёсьць выпадкі, калі габрэй ратавалі цэлымі вёскамі. Жанчыну-габрэйку, урачу, ратавала па чарзе ўся вёска. Усе ведалі, хто яна такая, але ўсе маўчалі. Не думаю, што кожны з гэтых людзей быў ідэальным, але ніхто не выдаў гэтую габрэйку. Гэта нават больш сур'ёзна, чым выпадкі, калі ратавалі дзяцей, бо іх заўжды больш шкада, у пэўнай ступені і лягчай гэта рабіць.

Мне падаецца, што няма іншага народу, які б ставіўся так добра да габрэяў, як беларусы. Нават самі габрэі да сябе кепска адносяцца. У адной з пaeздak па Беларусі, калі мы шукалі пахаванні габрэяў, мясцовая жанчына правяла нас да могілак. І калі пачала называць іх імёны, проста расплакалася наўзрыд. І толькі прыгаворвала: «Вы б ведалі, як іх вялі па вуліцы». Яна бачыла, як гэтыя габрэйскія сем'і вялі на расстрэл. Не думаю, што можна знайсці многа людзей, якія так шчыра будзяць плакаць, згадваючы сваіх суседзяў-габрэяў.

— *Гісторыкі сцяярджаюць, што фашысцкая ідэалогія, заснаваная на махровым антысемітызме і татальнym знішчэнні габрэяў, за гады акупацыі*

здолела паўплываць і на адносіны мясцовага насельніцтва да габрэяў. Ужо пасля вайны прайвіўся антысемітызм на ўзроўні савецкіх уладаў. Таму, калі паўсталі пытанне пошуку Праведнікаў, габрэі, якія выжылі ў акупацыі, не пісалі ў анкетах, не згадвалі ў размовах пра тое, што знаходзіліся ў гета. І людзі, якія ратавалі габрэяў у гады вайны, імкнуліся скаваць гэтыя факты. Часам і сёння падчас размовы Праведнікаў з прадстаўнікамі габрэйскіх арганізацый, якія хоць працесіцыцырвоні ўзнагароджання па месцы жыхарства Праведніка, можна пачуць слова: «Лепш прыеду ў Мінск для ўзнагароджання. Тут не трэба распавядаць, што я ратаваў габрэяў»...

— Адна з найбольш відавочных падстаў нелюбові да габрэяў — рэлігійная. І яна — адна з мацнейшых. Нават у нашы дні я асабіста чула ў цэрквях пропаведзі, калі габрэі наўпрост называюцца ворагамі. Габрэі іншыя, і паводле зневнасці, і паводле гістарычна-культурнай традыцыі. Паняцце «іншы» для многіх тоесны паняццю «вораг». Габрэі жылі на чужой тэрыторыі, захоўвалі свае традыцыі, не асіміляваліся, і гэта толькі падагравала нелюблю. Я не гавару пра канкурэнцыю, зайздрасць. Калі габрэі з'явіліся ў Еўропе, то пачалі займацца банкамі, займаць вольныя нішы. І нікога не хвалюе, што ты, матчыма, працуеш штодня. Пасля вайны бытавы антысемітызм пашырыўся. Сярод габрэяў было многа камуністаў. Не больш, чым іншых, але гэта, канешне, кідаецца ў очы. Габрэі ўваходзілі ў рэвалюцыю з чаканнем, што яна зішчыць усе класавыя і этнічныя абмежаванні. А калі селянін прыходзіў у райвыканкам, і перад ім сядзеў начальнік, які наперш асэнсоўваў сябе з уладай, і ў нечым адмаўляў, то ў чалавека складвалася ўражанне, што гэта яго, габрэя, рашэнне. Таму заклік «Забі габрэя!» меў на ўзвaze — забі ўладу. Нават выражуе ўжыццё — жыдабальшавікі.

— *Асабіста вы сумыкаліся з антысемітызмам?*

— Канешне. Бытавы антысемітызм захоўваецца да гэтага часу. Можна змяніць палітычныя лад, але значна цяжкай змяніць ментальнасць людзей. Мой бацька рускі, а сама я вырасла ў Беларусі, ведаю мову, культуру. Але, як гаворыцца, б'ць не па паштарту, а па мордзе...

— *Сёння раз-пораз можна пачуць слова, што габрэі ўсё надумалі самі — і маштабы трагедыі, і Халакост.*

— Адмаўленне Халакосту — модная з'ява. Але робіцца гэта з выключна палітычнымі мэтамі, каб падкрэсліць, што габрэі не патрабныя і някепска было б з імі і зараз разбрэцца. Тыя, каго няма, нічога пра Халакост расказаць не могуць. Хто засталіся — гавораць, але ня смела. Савецкі генерал Васіль Пятрэнка, калі прыйшоў са сваімі войскамі ў Асвенцым, быў уражаны ўбачаным. Так, там зішчаліся ўсе, але, калі больш за 80 працэнтаў вязняў — былі габрэі, то не магчыма пра гэта маўчаць. Шэсьць мільёнаў забітых габрэяў, якіх зішчылі толькі за тое, што яны такімі нарадзіліся, — хіба гэта не Халакост?

— *Ці падтрымлівае беларуская дзяржава вашу працу ў пошуку Праведнікаў, ці дапамагае развіваць габрэйскую культуру?*

— У нас ёсьць праект па ўшанаванню памяці, які прадугледжвае ўсталяванне на месцах зішчэння габрэяў памятныя знакі. З дапамогай фонду Лазарусаў было ўстаноўлена каля сарака такіх знакаў. Падчас адзначэння 65-годдзя Мінскага гета з дапамогай дзяржавы было паставлена некалькі помнікаў у Мінску на месцах масавага пахавання габрэяў. Мы выдалі першую кнігу «Праведнікі народаў свету Беларусі». На другое, дапоўненае выданне пакуль няма сродкаў. Нядыўна пры падтрымцы Нацыянальнага архіва Беларусі была выдадзеная кніга «Сведчы каты. Зішчэнне габрэяў на акупіраванай тэрыторыі Беларусі ў 1941–1944 гг.». Што тыцыца культуры, то сёння ніхто не абмежаваны ў развіцці культуры, іншая справа, што гэтае развіццё ідзе толькі за кошт саміх нацыянальнасцяў.

— *Наколькі габрэйская культура адкрытая да абмену, супрацоўніцтва?*

— Быў перыяд, калі габрэйская нацыянальная культура не прызнавала ніякіх іншых культурных дадаткаў. Ёй трэба было выжыць, а для гэтага нельга было змешвацца з іншымі, бо гэта прывяло б да асіміляцыі. Але паколькі габрэйская культура не жыве сёння ў аўтаномна, ёсьць адбор... Але важна разумець, што такая габрэйская нацыянальная культура. Сёння гэта ў першую чаргу культура на мове іўрыт — менавіта Ізраіль, культура, якая там захавалася. Ільш сёння мала хто ведае, нямнога засталося і з народнай творчасці. Але засталася рэлігія. І менавіта яна дзе нацыянальную самасвядомасць. Не абавязкова, што чалавек мусіць быць рэлігійным, але звычайна прытрымліваецца нейкіх агульных традыцый, норм.

Беларусь з вынішчэннем габрэйства страдала вельмі многа, цэльны культурны слой. Многія беларусы добра ведалі ільш, бо суснавалі ў адной прасторы з габрэямі і мусілі ведаць мову адно аднаго, каб камунікаваць. У нас у Бабруйску па суседству жыла сям'я, якая размаўляла на ільш. Я заўжды лічыла іх габрэямі, і толькі калі мы выраслі, выпадкова дадавалася, што яны — беларусы. Калі сёння ўявіць, што Беларусь — толькі для беларусаў, мне падаецца, гэта будзе вельмі сумным. Калі ўсім, родне трапляе новая кроў, новыя нацыі, то адбываецца паступовае выграджэнне. Так і тут — напаўненне іншымі культурамі нацыянальной культуры вельмі важна.

Цяперашні перыяд у развіцці габрэйской культуры ў Беларусі вельмі складаны. Узнікла новая габрэйская культура на рускай мове. Гэта нонсенс. Бо ў прынцыпе калі няма мовы, то і няма культуры.

— *Тое ж можна сказаць і пра беларускую культуру...*

— На жаль, так. Я вельмі зачмучоная, што ў Беларусі дзве мовы. Я лічу, што мусіць быць адна — беларуская. Памятаю той момент, калі беларуская была абвешчана дзяржаўнай, і людзі пачалі размаўляць, чытаць... а пасля аўгуста другую. Не хочацца ўлазіць у гэта, але ж цяпер не засталося нават беларускіх школ. Нядыўна ў метромульянская дзяўчынка размаўляла з татам па-беларуску. Уесь вагон змоўкі і слухаў іх. Але чаму гэта не хвалюе? Баюся, што аднойчы ААН запытаецца ў нас, чаму мы называемся Беларусью, калі няма мовы.

8 САКАВІКА, ПАНЯДЗЕЛАК

- 03.30 82-я цырымонія ўручэння прэміі «Оскар». Прамая трансляцыя.
07.00 Дакументальна-біяграфічны цыкл «Мая праўда» (Украіна).
07.50 «Добраі раніцы, Беларусь!». 09.00, 12.00, 15.00 Навіны.
09.05 «Зорныя танцы». Мужчынскі сезон. Перадача 4-я.
10.25 Меладрама «Праланоўваю руку і сэрца» (Расія).
12.10 Камедыяна меладрама «Аднойчы дзвяцца пасля» (СССР).
13.35 Жаноче ток-шоў «Жыццё як жыццё».
14.30 Відэафільм АТН «Крыжаноўская Ганна» цыкл «Лёгка сказаць».
15.10 Навіны рэзгена.
15.30 Відэафільм АТН «Шум у шафе».
15.55 Культурная людзі.
16.25 Рамантычная камедыя «Змёрзлая з Маямі» (ЗША).
18.20 «OFF STAGE LIFE».
18.35 «Арэна».
19.00 Навіны.
19.25 «КЕНО».
19.30 «Ясансонная ноч». Канцэрт Вітаса.
21.00 Панарама.
21.40 82-я цырымонія ўручэння прэміі «Оскар».
23.25 «Ж:Морс». Канцэрт у тэатры.
00.20 Хакей для ўсіх.

- 14.55 АНТ прадстаўляе: Футбол. Суперкубак Беларусі. БАТЭ - Нафтан. Прамая трансляцыя (у перапынку «Нашы навіны»).
17.05 «Сэкс - сімвалы. Расійская зоркі. Жанчыны».
17.55 Прэм'ера. Канцэрт Патрысіі Каас.
19.25 Прэм'ера АНТ: «Давай ажэнімся!».
20.30 Нашы навіны.
21.00 Навіны спорту.
21.05 «Здабытак Рэспублікі». Святочны выпуск.
00.05 Рамантычная драма «Эскорт для дам».

- 06.30 Мультыплікацыйны фільм.
07.00 «Званая вячэра».
07.50 «Вялікі горад».
08.30 «Тыдзень». Інфармацыйна-аналітычна праграма.
09.35 «Вялікі сняданак».
10.10 Прэм'ера! «Цуд». Серыял.
16.30 «24 гадзіны».
16.40 «Званая вячэра».
17.40 «Зорныя рынг». Святочны выпуск.
19.30 «24 гадзіны».
20.00 «СТБ-спорт».
20.10 Фільм «Эма». ЗША-Вялікабрытанія, 1996 г.
22.35 СТБ прадстаўляе: «Вясна ў вялікім горадзе». Святочны канцэрт.
23.50 Фільм «Тры напаўтрацыі». Расія, 2006 г.
01.50 «Сталічны футбол».

- 07.00 ЛАДная раніца.
08.00 Музычная камедыя «Набожная Марта» (СССР). 1-я і 2-я серыі.
10.25 Камедыя становішчаў «Блізнюк» (Францыя).
12.30 «Танец. Учора, сёння, заўтра». Дакумен-

- тальны фільм (Беларускае тэлебачанне).
13.30 Меладрама «Жанчыны» (СССР).
15.25 Тэлебарометр.
15.40 Прэм'ера. Авантурна-рамантычная камедыя «Варажэя» (Украіна). 1-4-я, заключная, серыі.
19.10 Прэм'ера. Дакументальны цыкл «Неверагодны гісторыі кахання» (Украіна).
20.10 Кальханка.
20.25 Смешная часіна.
21.10 Дэтэктыўная камедыя «8 жанчын» (Францыя - Італія).
23.15 Футбол. Чэмпіянат Англіі. Агляд тру.

- 07.00 Фільм «Тroe ў лодцы, не лічачы сабакі».
09.20 Фільм «Мядовы месяц».

- 11.00 «Раніння пошта».
11.35 Фільм «8 сакавіка».
13.20 Камедыя «Беражыце жанчын».
14.00 Весткі.
14.20 Камедыя «Беражыце жанчын» (Працяг).
16.15 Прэм'ера. «Усе песні для каханай».
17.00 Весткі.
17.10 Прэм'ера. «Усе песні для каханай» (Працяг).
18.40 Фільм «Не магу сказаць «бывай».
20.30 Прэм'ера. «Бабы, наперад!». Святочна праграма.
23.25 «Нічога асабістага». Інфармацыйна-сатырычна праграма.
23.40 Рамантычная камедыя «Вялікае каханне».

- 01.15 Заканчэнне эфіру.
06.55 Музычная камедыя «Марыца».
08.00 Сёння.
08.20 «І зноў добры дзень!».

- 09.10 Прэм'ера. Камедыйны серыял «Ажаніць Казанову».
10.00 Сёння.
10.20 Серыял «Ажаніць Казанову». Працяг.
13.00 Сёння.
13.25 Серыял «Ажаніць Казанову». Працяг.
16.00 Сёння.
16.15 Серыял «Ажаніць Казанову». Працяг.
17.10 Меладрама «Бамжыха».
19.00 Сёння.
19.25 Прэм'ера. Меладрама «Бамжыха-2».
21.20 Прэм'ера «8 Сакавіка з Ірынай Алегравай».
23.20 Прэм'ера «Mic Pacis-2010».

- 09.30 Снежны выходны. Агляд. Часопіс.

- 09.35 Аўтаспорт. Чэмпіянат свету ў класе «Турынг» у Бразіліі (Курытыба). 2-я гонка.
10.30 Мотаспорт па выхадных.
10.45 Скачкі на лыжах з трампліна. Кубак свету ў Фінляндыі (Лахці). HS 130.
11.45 Лыжныя гонкі. Кубак свету ў Эстоніі (Отэпляя). Жанчыны. 4x5 км класічным і вольным стылямі.
12.30 Лыжныя гонкі. Кубак свету ў Эстоніі (Отэпляя). Мужчыны. 4x10 км класічным і вольным стылямі.
13.15 Скачкі на лыжах з трампліна. Кубак свету ў Фінляндыі (Лахці). HS 130.
14.30 Біятлон. Чэмпіянат Еўропы ў Эстоніі (Отэпляя). Жанчыны. Гонка пераследу.
15.00 Біятлон. Чэмпіянат Еўропы ў Эстоніі (Отэпляя). Жанчыны. Гонка пераследу.
15.30 Веласпорт. Велагонка Парыж-Ніца. Прапол. Францыя.
16.15 Веласпорт. Велагонка Парыж-Ніца (Францыя). 1-ы этап. Прамая трансляцыя.
23.10 Аўтакультура.

- 18.15 Скачкі на лыжах з трампліна. Кубак свету ў Фінляндыі (Лахці). HS 130.

- 19.00 Скачкі на лыжах з трампліна. Кубак свету ў Фінляндыі (Куопіо). HS 127. Кваліфікацыя.
20.00 Футбол. Еўрагалы. Часопіс.
20.45 Футбол. «Клуб чэмпіёнаў». Часопіс.
21.45 Футбол. Кубак свету-2010. Часопіс.
22.20 Вось дык так!!!
22.30 Пра рэстлінг. Агляд WWE (World Wrestling Entertainment).
23.00 Пра рэстлінг. Vintage Collection. ЗША.
00.00 Футбол. «Клуб чэмпіёнаў». Часопіс.

- 01.00 Футбол. Кубак свету-2010. Часопіс.

- 01.30 Скачкі на лыжах з трампліна. Кубак свету ў Фінляндыі (Куопіо). HS 127. Кваліфікацыя.

- 17.00 Аўтакультура (агляд падзеяў дня).
17.05 Еўропа сёння (тэлечасопіс каналу «Нямецкая хвоя»).
17.30 «Арол: крымінальная сага», серыял.
18.30 Госць «Белсату».
18.50 Беспрацоўня, дак. фільм, 2009 г., Польша.
19.15 Прэс-экспрэс (агляд медыяў).
19.25 Англійская мова з Lіпі і Мэсі.
19.30 «Аблавушак», мультсерыял.
19.40 Моўнік (лінгвістычна праграма).
19.50 Героі не нашага часу: Уладзімір Парфянович - звычка перамагаць.
20.05 ПраСвет (інфармацыйна-публіцыстычна праграма).
20.20 «Ліэркі», рэспартаж, 2009 г.
20.40 Рэмарка (культурніцкая праграма).
21.00 Аўтакультура (галоўнае выданне).
21.20 Фільматэка майстров: «Пераписанае жыццё», маст. фільм, 2006 г., ЗША.
23.10 Аўтакультура.

- 07.00 АНТ прадстаўляе: «Наша раніца».
08.00, 09.00 Нашы навіны.
09.05 Фільм «Самая абыяльная і прывабная».
10.35 Прэм'ера. Бенефіс Ларысы Галубкінай.
12.05 Фільм «Службовы раман».

- 16.00 Нашы навіны.
16.10 Нашы спорту.
16.15 «Монтээрства», Шматсер. фільм.
17.10 «Хай кажуць».
18.00 Нашы навіны.
18.15 Нашы спорту.
18.20 Прэм'ера. Камедыйны серыял «Мая выдатная няня». Пасля вяселля, 2008 год.
18.55 «Слова жанчыне». Шматсерыяны фільм.
20.00 Час.
20.30 Нашы навіны.
21.00 Нашы спорту.
21.05 «Крэм». Шматсерыяны фільм.
22.05 Прэм'ера. «Спроба Веры». Шматсерыяны фільм. Заключная серыя.
23.10 Нашы навіны.
23.25 Нашы спорту.
23.30 «Взаратны адлік».
00.00 «Жанатыя... з дзецьмі». Шматсерыяны фільм.
00.45 Нашы навіны.
01.00 Нашы спорту.

- 06.00, 07.00, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 «24 гадзіны».
06.10 «Раніца. Студыя добрага настрою».
07.40 «СТБ-спорт».
07.45 «Раніца. Студыя добрага настрою».
08.30 Фільм «Эма». ЗША-Вялікабрытанія, 1996 г.
10.40 «Анёл-захавальнік». Тэленавэла.
11.40 «Званая вячэра».
12.35 «Былая». Серыял.
13.50 «Крокі да поспеху».

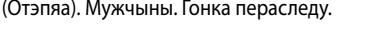
- 14.40 «Свята каманда». Моладзевы серыял.
15.40 «Top Gear. Руская версія».
16.20 «Наша справа».
16.50 «Сталічны футбол».
17.20 «Мінішчына».
17.30 «Званая вячэра».
18.30 «Былая». Серыял.
20.00 «Сталічны падрабязнасці».
20.10 «СТБ-спорт».
20.20 «Добры вечар, малаяня».
20.30 «Аўтапанарама».
20.55 Прэм'ера! «Салдаты. Дзэмель непазбежны!». Серыял.
22.00 «Пляц гісторыі».
22.55 «Сталічны падрабязнасці».
23.00 «Надзвычайні гісторыі».
23.50 «Інструктар». Серыял.

- 07.00 ЛАДная раніца.
08.00 Моладзевы серыял «Універ» (Расія).
08.30 Гадзіна суду. Справы сямейныя.
09.35 У гэты дзень.
09.40 Серыял «Каханне як каханне» (Расія).
10.40 Дакументальны цыкл «Неверагодны гісторыі кахання» (Украіна).
11.30 «Запал па культуры».
12.10 Футбол. Чэмпіянат Англіі. Агляд тру.
13.05 Кінаспробы.
13.30 Мульсерыял «Галактычны футбол» (Францыя).
14.20 Пазакласная гадзіна.
14.40 Свята кампанія.
15.15 Дэтэктыўны серыял «Камісар Мегрэ» (Францыя-Бельгія-Швейцарыя).
16.15 Гадзіна суду. Справы сямейныя.
17.25 Простыя практикаванні з Ю.Афанасьевым (Расія).
18.00 Серыял «Каханне як каханне» (Расія).
19.00 Дакументальны цыкл «Неверагодны гісторыі кахання» (Украіна).
20.30 Тэлесерыял «Чэрчыль». Расія, 2009 г.
22.20 Тэлесерыял «Дворы».
22.55 Прэм'ера. «Два бакі адной Ганны». Тэлесерыял. Расія, 2009 г.
23.50 Навіны - Беларусь.
00.00 «Весткі».
00.20 Прэм'ера. «Жаночы дзень». Дакументальны фільм.

- 17.15 «Кулагін і партнёры».
17.45 Прэм'ера. «Кармеліта. Цыганскі запал». Тэлесерыял. Расія, 2009 г.
18.50 Навіны - Беларусь.
19.00 Весткі.
19.30 Тэлесерыял «Аднойчы будзе каханне». Расія, 2009 г.
20.30 Тэлесерыял «Чэрчыль». Расія, 2009 г.
22.20 Тэлесерыял «Дворы».
22.55 Прэм'ера. «Два бакі адной Ганны». Тэлесерыял. Расія, 2009 г.
23.50 Навіны - Беларусь.
00.00 «Весткі».
00.20 Прэм'ера. «Жаночы дзень». Дакументальны фільм.

- 07.00 Сёння.
07.05 Інфармацыйны канал «Сёння раніцай».
08.25 «Чыстасардэчнае прызнанне».
08.55 «Асаўбія небяспечны!».
09.20 «Іх нормавы!».
10.00 Сёння.
10.20 «Следства вялі...».
11.10 «Кулінарны пайдынак».
12.05 Дэтэктыўны серыял «МУР ёсць МУР-2».
13.00 Сёння.
13.30 Серыял «Тэрыторыя прыгажосці».

- 15.05 «Сярэдні клас».
15.35 «Агляд. Надзвычайнае здарэнне».
16.00 Сёння.
16.30 Вострасюжэтны серыял «Ганчакі: гонка за лідэрам».
18.35 «Агляд. Надзвычайнае здарэнне».
19.00 Сёння.
19.35 Дэтэктыўны серыял «Глушэц. Працяг».
21.30 Дэтэктыўны серыял «Турма адмысловага прызначэння».
23.15 Сёння.
23.40 Футбол. Ліга Чэмпіёнаў. Фіярэнцина (Італія) - Баварыя (Германія).

- 06.00, 06.30, 07.00, 07.30, 08.00, 08.30, 09.00 Нашы навіны.

- 06.05 АНТ прадстаўляе: «Наша раніца».

- 09.05 АНТ прадстаўляе: «Дыханне планеты».

- 09.50 АНТ прадстаўляе: «Цудоўная пяцёрка».

- 11.00 Нашы навіны.

- 11.05 Нашы спорту.

- 11.10 «Адзін супраць усіх».

- 12.00 «Малатахай +».

- 13.00 Нашы навіны.

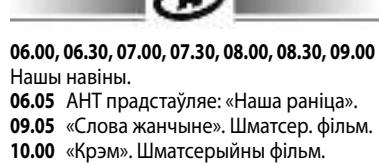
ТЭЛЕТЫДЗЕНЬ

8

10 САКАВІКА, СЕРАДА

06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 14.00,
15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00, 23.55
Навіны.
06.05 Дзень спорту.
06.10, 07.10, 08.15 «Добрай раніцы, Беларусь!».
07.05, 08.10 Зона X.
07.30, 11.50 Дзелавое жыццё.
08.35 Сфера інтэрсаў.
09.05 Дэтэктывны серыял «Ліквідацыя».
09.55 Меладрама «Сёстры па крыві».
10.50 Серыял «Не нарадзіся прыгожай».
11.40 Відэафільм АТН «Зэльвенскія пачеркі» цыклу «Зямля беларуская».
12.10 Лірчна канедыя «Так не бывае».
13.45 «OFF STAGE LIFE».
14.05 Альманах вандраванняй.
14.30 Хранікальна-дакументальны цыкл «Гарачыя кропкі» (Беларусь).
15.15, 19.15 Навіны рэгіёна.
15.30 Хранікальна-дакументальны цыкл «Нябачны фронт» (Беларусь).
15.40 Сямейная сага «Ярмолавы» (Расія).
16.40 Меладрама «Сёстры па крыві» (Расія-Украіна). Заключная серыя.
17.40 Серыял «Не нарадзіся прыгожай».
18.35 Дзённік «Мінск - Вена -- 2010».
18.50, 00.00 «Зона X». Крымінальная хроніка.
19.25 «Спортлато 5 з 36». Забадуяльна шоў.
19.30 «КЕНО».
19.40 «Зямельнае пытанне».
20.00 Дэтэктывны серыял «Ліквідацыя» (Расія). Заключная серыя.
21.00 Панарама.
21.35 Футбол. Ліга чэмпіёнаў УЕФА. 1/8 фіналу. Прамая трансляцыя.
23.40 «OFF STAGE LIFE».
00.05 Дзень спорту.
00.20 Футбол. Ліга чэмпіёнаў УЕФА. Агяд.

06.00, 06.30, 07.00, 07.30, 08.00, 08.30, 09.00
Навіны.
06.05 АНТ прадстаўляе: «Наша раніца».
09.05 «Слова жанчыне». Шматсер. фільм.
10.00 «Крем». Шматсерыйны фільм.

- 11.00 Нашы навіны.
11.05 Навіны спорту.
11.10 «Дэтэктывы».
11.50 «Ералаш».
12.00 «Малахай +».
13.00 Нашы навіны.
13.05 Навіны спорту.
13.10 «Зразумець. Прабачыць».
13.40 «Модны прысуд».
14.45 «Кантрольны закуп».
15.15 «Віёла Тараракана. У свеце злачынага запалу». Шматсерыйны фільм.
16.00 Нашы навіны.
16.10 Навіны спорту.
16.15 «Монтэркыста». Шматсер. фільм.
17.10 «Хай кажуць».
18.00 Нашы навіны.
18.15 Навіны спорту.
18.20 Прэм'ера. Камедыяны серыял «Мая выдатная няня». Пасля вяселля, 2008 год.
19.00 «Слова жанчыне». Шматсер. фільм.
20.00 Час.
20.30 Нашы навіны.
21.00 Навіны спорту.
21.05 «Крем». Шматсерыйны фільм.
22.05 Прэм'ера. «Сем жонак аднаго халас-цяка». Шматсерыйны фільм.
23.10 Нашы навіны.
23.25 Навіны спорту.
23.30 «Дакументальны дэтэктыв».
00.00 «Жанатыя... з дзецьмі». Шматсерыйны фільм.
00.45 Нашы навіны.
01.00 Навіны спорту.

- 06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30
«24 гадзіны».
06.10 «Міншчына».
06.20 «Раніца. Студыя добра гастрою».
07.40 «СТБ-спорт».
08.30 «Аўтапанарама».
08.50 «Інструктар». Серыял.
10.00 «Пляц гісторый».
10.40 «Анёл-захавальнік». Тэленавэла.
11.30 «Далёкія сваякі».
11.40 «Званая вячэр».
12.35 «Былая». Серыял.
13.50 «Ваенная тагмініца».
14.40 «Свяя каманда». Моладзевы серыял.

- 15.40 «Салдаты. Дзэмбель непазбежны!». Серыял.
16.50 «Новыя падарожжы дылетанта».
17.20 «Міншчына».
17.30 «Званая вячэр».
18.30 «Былая». Серыял.
20.00 «Сталічныя падрабязнасці».
20.10 «СТБ-спорт».
20.20 «Добры вечар, малаля».
20.30 «Дабро пажаліца».
20.55 Прэм'ера! «Салдаты. Дзэмбель непазбежны!». Серыял.
22.00 «Мінск і мінчане».
22.55 «Сталічныя падрабязнасці».
23.00 «Дэтэктывныя гісторыі».
23.50 «Інструктар». Серыял.

- 07.00 ЛАДная раніца.
08.00 Моладзевы серыял «Універ» (Расія).
08.30 Гадзіна суду. Справы сямейныя.
09.30 У гэты дзень.
09.35 Серыял «Каханне як каханне» (Расія).
10.40 Драма «Бег» (СССР). 1-я серыя.
12.15 Эрпарцёр «Беларускія часіны».
12.55 Спорт-кард.
13.30 Мультсерый «Галактычны футболь».
14.20 Пазакласная гадзіна.
14.35 Лабірінты: зачараваны замкі пан-горват.
15.05 Медычныя таемніцы.
15.35 Дэтэктывны серыял «Камісар Мегрэ».
16.20 Гадзіна суду. Справы сямейныя.
17.25 ПРОСТАЯ ПРАКТИКА КАВАНІНІ З Ю.Афанасьевым (Расія).
18.00 Серыял «Каханне як каханне» (Расія).
19.00 Дакументальны цыкл «Невераходная гісторыя кахання» (Украіна).
20.00 Моладзевы серыял «Універ» (Расія).
20.45 Кальханка.
21.00 Беларускія часіна.
22.05 Драма «Бег» (СССР). 2-я серыя.
23.50 Дэтэктывны серыял «Камісар Мегрэ».

- 07.00 «Раніца Расіі».
09.20 Тэлесерый «Аднойчы будзе каханне».
10.10 «Мая цудоўная лэздз. Таццяна Шмыга». Дакumentальны фільм.

- 11.00, 14.00, 17.00, 19.00 Весткі.
11.25 Тэлесерый «Чэрчыль». Расія, 2009 г.
13.20 «Кулагін і партнёры».
13.50 Навіны - Беларусь.
14.25 «Два бакі адной Ганнны». Тэлесерый.
15.15 Тэлесерый «Вакзал».
16.50 Навіны - Беларусь.
17.15 «Кулагін і партнёры».
17.45 Прэм'ера! «Кармеліта. Цыганскі запал». Тэлесерый. Расія, 2009 г.
18.50 Навіны - Беларусь.
19.30 Тэлесерый «Аднойчы будзе каханне».
20.30 Руская серыя. Прэм'ера. Тэлесерый «Чэрчыль». Расія, 2009 г.
22.20 Тэлесерый «Дворык».
22.55 «Два бакі адной Ганнны». Тэлесерый.
23.50 Навіны - Беларусь.
00.00 «Весткі+».
00.20 «Гістарычныя хронікі».

- 07.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00, 23.15 Сёння.
07.05 Канал «Сёння раніцай».
08.30 «Выратавальнікі».
09.00 «Вочная стаўка».
10.20 «Следства вялі...».
11.10 «Кватэрнае пытанне».
12.10 Серыял «МУР ёсць МУР-2».
13.30 Серыял «Эрыторыя прыгажосці».
15.05 «Сярэдні клас».
15.35 «Агляд. Надзвычайнае здарэнне».
16.30 Серыял «Ганчакі: гонка за лідэрам».
18.35 «Агляд. Надзвычайнае здарэнне».
19.35 Дэтэктывны серыял «Глушэц. Працяг».
21.30 Дэтэктывны серыял «Турма адмысловага прызначэння».
23.40 Футбол. Ліга Чэмпіёнаў. Рэал (Мадрыд, Іспанія) - Ліён (Францыя).

- 09.30 Экстремальны спорт. Freeride Spirit (Шамані, Францыя).
10.00 Вось дык так!!!
10.15 Горныя лыжы. Кубак свету ў Германіі (Гарміш-Партэнкірхен). Мужчыны. Хуткасны спуск. Прамая трансляцыя.
10.30 Скачки на лыжах з трампліна. Кубак свету ў Фінляндыі (Куопіо). HS 127.
20.25 Рэпартэр.
21.00 Аб'ектыў (агляд падзеяў дня).
21.05 На колах.
21.30 «Кансультацыя ў ружовым садзе» серыял.
18.30 Чалавек і вайна: «Ваенны фатограф», дак. фільм, 2001 г., Швейцарыя.
19.25 Англійская мова з Лілі і Мэсі.
19.30 «Аблавушак», мультсерый.
19.40 «Алкаш», дак. фільм, 2009 г., Польша.
20.00 Еўрапейскі Звяз без сакрэтаў: «Made in Ukraine».
20.25 Рэпартэр.
21.00 Аб'ектыў (галоўнае выданне).
21.20 «Шырая праўда», маст. фільм, 2004 г., ЗША-Канада.
22.50 Аб'ектыў.

(Гарміш-Партэнкірхен). Жанчыны. Хуткасны спуск. Прамая трансляцыя.

13.30 Горныя лыжы. Кубак свету ў Германіі. Мужчыны. Хуткасны спуск.

14.30 Скачки на лыжах з трампліна. Кубак свету ў Фінляндыі (Куопіо). HS 127.

15.45 Веласпорт. Велагонка Парыж-Ніца (Францыя). 2-і этап.

16.15 Веласпорт. Велагонка Парыж-Ніца (Францыя). 3-і этап.

18.15 Веласпорт. Тур Цірэна-Адрыятыка (Італія). 1-ы этап.

19.15 Горныя лыжы. Кубак свету ў Германіі. Жанчыны. Хуткасны спуск.

20.00 Футбол. Еўрагалы. Навіны.

20.10 Скачки на лыжах з трампліна. Кубак свету ў Фінляндыі (Куопіо). HS 127.

21.00 «За чыстую планету». Часопіс.

21.30 Абранае па серадах.

21.40 Навіны коннага спорту.

21.45 Гольф. Тур PGA. Хонда Класік (Палм-Біч, ЗША).

22.45 Гольф-клуб.

22.50 Яхт-клуб.

22.55 Абранае па серадах.

23.00 «Алімпійскія гульні». Часопіс.

23.30 «Прыгоды». Абу-Дабі (ААЭ). Часопіс.

00.00 Скачки на лыжах з трампліна. Кубак свету ў Фінляндыі (Куопіо). HS 127.

01.00 Футбол. «Клуб чэмпіёнаў». Часопіс.

01.30 Веласпорт. Велагонка Парыж-Ніца (Францыя). 3-і этап.

БЕЛСАТ

17.00 Аб'ектыў (агляд падзеяў дня).

17.05 На колах.

17.30 «Кансультацыя ў ружовым садзе» серыял.

18.30 Чалавек і вайна: «Ваенны фатограф», дак. фільм, 2001 г., Швейцарыя.

19.25 Англійская мова з Лілі і Мэсі.

19.30 «Аблавушак», мультсерый.

19.40 «Алкаш», дак. фільм, 2009 г., Польша.

20.00 Еўрапейскі Звяз без сакрэтаў: «Made in Ukraine».

20.25 Рэпартэр.

21.00 Аб'ектыў (галоўнае выданне).

21.20 «Шырая праўда», маст. фільм, 2004 г., ЗША-Канада.

22.50 Аб'ектыў.

РОССІЯ

07.00 «Раніца Расіі».

09.20 Тэлесерый «Аднойчы будзе каханне».

10.10 «Мая цудоўная лэздз. Таццяна Шмыга». Дакumentальны фільм.

РОССІЯ

07.00 ЛАДная раніца.

08.00 Моладзевы серыял «Універ» (Расія).

08.30 Гадзіна суду. Справы сямейныя.

09.25 У гэты дзень.

09.30 Серыял «Каханне як каханне» (Расія).

10.30 Гістарычнае драма «Бег» (СССР). 2-я серыя.

12.15 Экспедыцыя.

12.40 Бітва экстрасэнсаў.

13.45 Мультсерый «Галактычны футболь».

14.35 Пазакласная гадзіна.

14.50 Жывыя гук.

15.30 Дэтэктывны серыял «Камісар Мегрэ».

16.25 Гадзіна суду. Справы сямейныя.

17.

12 САКАВІКА, ПЯТНІЦА

06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00, 23.55

Навіны.

06.05 Дзень спорту.

06.10, 07.10, 08.15 «Добрый раніцы, Беларусь!».

07.05, 08.10 Зона X.

07.30, 11.55 Дзелавое жыццё.

08.35 Сфера інтэрсація.

09.05 Камедыны серыял «Сваты» (Україна). 1-я серыя.

09.55 Дак. цыкл «Зорнае жыццё» (Україна).

10.50 Серыял «Не нарадзіся прыгожай».

11.40 Актуальнае інтэр'ю.

12.10 Камедыя «Агенцтва «Мара» (Расія - Україна).

13.45 «OFF STAGE LIFE».

14.05 Шпілька.

14.30 Хранікальна-документальны цыкл «Гарачыя кропкі» (Беларусь).

15.15, 19.15 Навіны рэгіёна.

15.25 Відэафільм АТН «Bravissimo, Андрэй! Адлюстраванне зніклага часу».

15.55 Документальны цыкл «Зорнае жыццё» (Україна).

16.50 Жаночае ток-шоў «Жыццё як жыццё».

18.05 Серыял «Не нарадзіся прыгожай».

19.25 «КЕНО».

19.30 «Зона X». Вынікі тыдня.

19.55 Камедыны серыял «Сваты» (Україна). 2-я серыя.

21.00 Панарама.

21.55 Драматичны серыял «Доктар Хаус. Цацёры сезон» (ЗША).

23.00 Фантастычны серыял «Героі-3» (ЗША).

00.00 Дзень спорту.

H**06.00, 06.30, 07.00, 07.30, 08.00, 08.30, 09.00**

Навіны.

06.05 АНТ прадстаўляе: «Наша раніца».

09.05 «Слова жанчыне». Шматсер. фільм.

10.00 «Крэм». Шматсерыны фільм.

11.00 Навіны.

11.05 Навіны спорту.

11.10 АНТ прадстаўляе: «Чакай мяне», Беларусь.

11.50 «Ералаш».

12.00 «Малахай +».

13.00 Навіны.

13.05 Навіны спорту.

13.10 «Зразумець. Прабачыць».

13.40 «Модны прысуд».

14.45 «Кантрольны закуп».

15.15 «Віёла Тараракана. У свеце злачынства запалу». Шматсерыны фільм.

16.00 Навіны.

16.10 Навіны спорту.

16.15 «Монтэцкыста». Шматсер. фільм.

17.10 «Хай кажуць».

18.00 Навіны.

18.15 Навіны спорту.

18.20 «Зваротны адлік».

18.55 «Поле чудаў».

20.00 Час.

20.30 Навіны.

21.00 Навіны спорту.

21.05 АНТ прадстаўляе: «Што? Дзе? Калі?».

22.25 Прэм'ера. «Розыгрыш».

00.00 Наша «Белараша».

00.30 Фільм «Дзень Д».

02.00 Навіны.

02.15 Навіны спорту.

F**06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30**

«24 гадзіны».

06.10 «Мінічына».

06.20 «Раніца. Студыя добра га настрою».

07.40 «СТБ-спорт».

07.45 «Раніца. Студыя добра га настрою».

08.30 «Аўтапанарама». Серыял.

08.50 «Інструктар». Серыял.

10.00 «Ліцці гісторыя».

10.40 «Анёл-захавальнік». Тэленавэла.

11.30 «Далёкая сваякі».

11.40 «Званая вячэра».

12.35 «Былая». Серыял.

13.50 «Сакрэтныя гісторыі».

14.40 «Свая каманды». Моладзевы серыял.

15.40 «Салдаты. Дзембель непазбежны!». Серыял.

16.50 «Асабісты інтэррас».

17.20 «Мінічына».

17.30 «Званая вячэра».

18.30 «Былая». Серыял.

20.00 «Сталічныя падрабязнасці».

R**06.00, 07.00, 07.30, 08.00, 08.30, 09.00**

Навіны.

06.05 АНТ прадстаўляе: «Наша раніца».

09.05 «Слова жанчыне». Шматсер. фільм.

10.00 «Крэм». Шматсерыны фільм.

11.00 Навіны.

11.05 Навіны спорту.

11.10 АНТ прадстаўляе: «Чакай мяне», Беларусь.

07.05 Існасць.

07.30 Дзень спорту.

07.40 Дзённік «Мінск - Вена -- 2010».

07.55 «Добрай раніцы, Беларусь!».

09.00, 12.00, 15.00 Навіны.

09.05 Здароўе.

09.40 Дэтэктыўны серыял «Шпікі раёнага маштабу-2» (Расія).

10.30 Шпілька.

11.05 Ранішнія хвальі.

11.45 «OFF STAGE LIFE».

12.10 Іранічны дэтэктыў «Шэрлак Холмс і доктар Ватсан» (СССР). Фільм «Знаёмства».

13.35 Документальны фільм «Шэрлак Холмс і доктар Ватсан». Фільм «Знаёмства», «Невядомая версія» (Україна).

14.35 «Зона X». Вынікі тыдня.

15.10 Навіны рэгіёна.

15.30 Вакол планеты.

16.15 Документальны цыкл «Фартыфікацыя» (Беларусь).

16.55 Дзённік «Мінск - Вена -- 2010».

17.10 Відэафільм АТН «Подых чашніцай зямлі» цыклу «Зямля беларуская».

17.25 Відэафільм АТН «Вольга Смаляк» цыклу «Лёгка сказаць».

17.55 «Ваша лато».

18.45 Латарэя «Пяцёрочка».

19.00 Навіны.

19.25 «КЕНО».

19.30 Зорныя танцы. Мужчынскі сезон.

Перадача 5-я.

21.00 Панарама.

21.40 Прэм'ера. Гістарычна драма «Цар» (Расія).

00.00 Уласний персонай.

H**07.00**

АНТ прадстаўляе: «Суботня раніца».

08.00, 09.00

Навіны.

09.05 Камедыны серыял «Хто ў хаце гаспадар?» (Расія), 2005 год.

09.45 «Здароўе».

11.30

Горныя лыжы. Кубак свету ў Германіі (Гарміш-Партэнкірхен). Жанчыны. Супергігант. Прамая трансляцыя.

12.45 Горныя лыжы. Кубак свету ў Германіі (Гарміш-Партэнкірхен). Мужчыны. Слалам-гігант. 2-я спроба. Прамая трансляцыя.

13.45 Лыжныя гонкі. Кубак свету ў Нарвегіі (Драмен). Спрынт.

14.15 Скачкі на лыжах з трампліна. Кубак свету ў Нарвегіі (Лілехамер). HS 138. Кваліфікацыя.

15.15 Біятлон. Кубак свету ў Фінляндыі (Коніцаляхці). Эстафета. Прамая трансляцыя.

17.00 Веласпорт. Велагонка Парыж-Ніца (Францыя). 5-ы этап. Прамая трансляцыя.

18.15 Скачкі на лыжах з трампліна. Кубак свету ў Нарвегіі (Лілехамер). HS 138. Прамая трансляцыя.

19.45 Футбол. Еўрагалы. Навіны.

19.55 Веласпорт. Тур Цірэна-Адрыятыка (Італія). 3-і этап.

21.00 Наймоцныя людзі планеты. Giants Live (Ставаангэр, Нарвегія).

22.00 Бокс. Прамая трансляцыя.

00.00 Скачкі на лыжах з трампліна. Кубак свету ў Нарвегіі (Лілехамер). HS 138. Прамая трансляцыя.

01.00 Экстрэмальны спорт.

01.30 Экстрэмальны спорт. Freeride Spirit (Шамані, Францыя).

02.00 Біятлон. Кубак свету ў Фінляндыі (Коніцаляхці). Змяшаная эстафета.

БЕЛСАТ**07.00**

Сёння.

07.05 Канал «Сёння раніцаі».

08.30 «Асаблівія небяспечны!».

09.10 «Алтар Перамогі».

10.00 Сёння.

10.20 «Луні добры дзень!».

14 САКАВІКА, НЯДЗЕЛЯ

07.40 Дзіцячая музичная камедыя «Новыя прыгоды капітана Врунгеля» (СССР).

09.00, 12.00, 15.00, 19.00 Навіны.

09.05 «Арсенал».

09.35 «Зброя». Цыкл дакументальных фільмаў (Беларусь).

09.50 Альманах вандраванняў.

10.15 Культурныя людзі.

10.55 У свеце матараў.

11.25 Nota Bene.

12.10 Іранічны дэтэктыў «Шэрлак Холмс і доктар Ватсан» (СССР). Фільм «Крыавы надпіс».

13.30 Хранікальна-дакументальны цыкл «Нябачы фронт» (Беларусь).

14.00 Хранікальна-дакumentальны цыкл «Гарашыя кропкі» (Беларусь).

14.25 Футбол. Ліга чэмпіёнаў. Відэасапіс.

15.10 Навіны рэгіёна.

15.30 Дакumentальны цыкл «Зорнае жыццё» (Украіна).

16.10 Сямейная камедыя «Рудзі - гончае парасі» (Германія).

18.00 Суперлато.

19.20 Дакumentальна-біяграфічны цыкл «Мая праўда» (Украіна).

20.30 «Спортлато 5 з 36». Забаўляльнае шоў.

20.50 «КЕНО».

21.00 У цэнтры ўвагі».

22.10 Тэлешоў «Victoria's secret» (ЗША).

23.05 Драма «Сладарожніца» (Італія).

07.00 АНТ прадстаўляе: «Нядзельная раніца».

08.00, 09.00 Навіны.

09.05 Нядзельная пропаведзь.

09.20 Камедыны серыял «Хто ў хадзе гаспадар?» (Расія), 2005 год.

09.55 «Шалапутныя нататкі».

10.15 Пакуль усе дома.

11.05 Прэм'ера «Шчасце ёсць!».

12.00 АНТ прадстаўляе: «Ранішняя пошта».

12.35 «Разумніцы і разумнікі».

13.20 Нядзельны «Ералаш».

13.45 «Песні Перамогі»..

14.15 Фільм «Чалавек-амфібія».

16.00 Навіны.

16.15 Навіны спорту.

16.20 Тэорыя верагоднасці.

16.55 Прэм'ера. «Каму на Русі жыць добра?»! Канцэрт М.Задорнова.

18.55 Прэм'ера АНТ: «Давай ажэнімся!».

20.00 Контуры.

21.05 АНТ прадстаўляе: «Дыханне планеты».

21.40 «Вялікая розніца».

22.45 Фільм «Арэлі».

00.25-01.20 «Паўднёвае Бутава».

06.50 «Агенцтва 2». Камедыны серыял.

07.40 Фільм «Паўтары рыцары: ў пошуках выкрадзенай прынцэсы Херцэлінды».

Германія, 2008 г.

09.30 «Аўтапанарама».

10.00 «Відавочнік прадстаўляе: саме сменшае».

10.50 «Вялікі сняданак».

11.30 «Салдаты. Залатыя серыі».

13.15 «Добры дзень, доктар!».

13.45 «Дарагая перадача».

14.10 Фільм «Супрацьстаянне». СССР, 1985 г.

16.30 «24 гадзіны».

16.50 «Рэпарцёрская гісторыя».

17.20 Канцэрт М.Задорнова.

19.00 «Аўтапанарама».

19.30 «Тыдзень». Інфармацыйна-аналітычная праграма.

20.40 Фільм «Прызнанні небяспечнага чалавека» (ЗША-Канада-Германія, 2002 г.

22.40 СТБ прадстаўляе: канцэрт групы «Крама».

00.20 Фільм «Клас». Францыя, 2008 г.

02.30 «Сакрэтныя матэрыялы». Серыял.

07.00 Дабравест.

07.25 Mіr вашай хадзе.

07.35 Кулінарная праграма «Смачна з Барысам Бурдой».

08.00 Сямейная камедыя «Грай для мяне» (ЗША).

09.35 Школа рамонту.

10.40 Медычныя таемніцы.

11.25 Біятлон. Кубак свету. Гонка пераследу. Жанчыны. Прамая трансляцыя.

12.10 Кінастрыбы.

12.30 Бухта капітанай.

13.10 «Правы чалавека».

13.25 Гаспадар.

13.55 Біятлон. Кубак свету. Гонка пераследу. Мужчыны. Прамая трансляцыя.

14.40 Дакumentальна-пазнавальны фільм «Сеішэллы - жамчужына Індыйскага акіні» (Францыя).

15.45 Драма «Восеньскія кветкі» (Украіна).

1 - 4-я, заключная, серыя.

19.25 Нашы тэсты.

19.55 Экспедыцыя.

20.30 Тэлебарометр.

20.50 Смешная часіна.

21.20 Крымінальны трэйлер «Паварот» (Францыя - ЗША).

23.40 Свая музыка. Працяг.

07.00 «Звычайні канцэрт з Эдуардам Эфіравым».

07.30 Фільм «Адзінай».

09.15 Фільм «Смерць па завяшчанні».

11.00 Весткі.

11.10 «Сам сабе рэжысёр».

12.10 Фільм «Чакайце лістоў».

14.00 Весткі.

14.15 «Смехапанарама Яўгенія Петрасяна».

14.50 «Аляксандр Парахаўшчыкоў». Дакumentальны фільм.

15.35 Фільм «Аб бедным гусары замоўце слова». 2-я серыя.

17.05 Прэм'ера. «Аншлаг і Кампанія».

19.00 Весткі тыдня.

20.05 «Сумленны дэтэктыў».

20.40 Прэм'ера. Юблейны канцэрт Юрыя Антонава «Я не шкадую ні пра што».

22.45 «Адмысловы карэспандэнт».

23.50 Прэм'ера. Юблейны канцэрт Юрыя Антонава «Я не шкадую ні пра што».

Працяг.

01.00 Заканчэнне эфіру.

НТВ

06.10 Пригоднікі фільм «Мост у Тэрбіцію».

07.40 Мультфільм.

08.00 Сёння.

08.20 «Дзікі свет».

08.45 «Іх норавы».

09.25 «Ямо дома!».

10.00 Сёння.

10.20 «Выратавальнікі».

10.50 «Асабліва небяспечны!».

11.25 «Першая кроў».

11.55 «Дачны адказ».

13.00 Сёння.

13.20 Праект. «У пошуках Францыі».

14.10 Фантастычны баявік «І грымнуў гром».

16.00 Сёння.

16.20 Прэм'ера. Дэтэктыўны серыял «Адвакат».

17.20 «І зноў добры дзень».

18.25 «Надзвычайна здарэнне. Агляд за тыдзень».

19.00 Сёння. Выніковая праграма.

19.55 «Чыстасардэчнае прызнанне».

20.30 Прэм'ера. Дэтэктыўны серыял «Брудная праца».

00.05 «Аўятыры».

00.35 «Футбольная ночь».

09.30 Аўтаспорт. Суперкубак Паршэ (Сахір

ЗАМЕЖЖА

▼ МІЖНАРОДНЯ НАВІНЫ

КУБА. ПАХАВАННЕ ПАЛІТЫЧНАГА ВЯЗНЯ

Ціх і без асаблівых эксцэсаў прайшло пахаванне Арлана Сапата Тамайя, вязня-дисідэнта, які памер на 86-м дні галадоўкі пратэсту супраць умоў утрымання ў турме. Нарад ці магло быць па-іншаму: па-першае, горад, дзе Арлана праводзілі ў апошні шлях, знаходзіцца на адлегласці 830 кіламетраў ад Гаваны. Па-другое, усе падыходы да горада падчас пахавання перакрыла паліцыя. Перш за ёсё, яна здымала з транспарту дэмакратаў, якія спрабавалі прынесьці удзел у пахавальнай цырымоніі. Не пусцілі таксама шмат сваякоў нябожчыка. Аднак нават такі сціплы фармат пахавання не збіў хвалю гневу ў сусветных СМІ. Шмат з іх звяртаюць увагу, што раней Куба давала ААН гарантый таго, што не будзе катаваць у турмах.

Па матэрыялах «El País» (Іспанія)

ФРАНЦЫЯ. КАМУ НАЛЕЖЫЦЬ ПРАВА НА НЯНЯВІСЦЬ

Дзіўныя абвінаваччыны адносіліся да членаў адрасавалі праправы папулісты са швейцарскай Народнай партыі, здавалася б, сваім ідайным саратнікам з французскага Нациянальнага фронту. Жыхары альпійскай рэспублікі абвінавацілі французаў у тым, што апошнія скралі ў іх ідэю плаката, які быў выкарыстаны народнікамі падчас кампаніі за забарону будаўніцтва мінарэтаў. На швейцарскім плакаце жанчына ў традыцыйным ісламскім адзенні на фоне мінарэтаў і швейцарскага сцяга з подпісам «Прывініць гэтага!». У французскай версіі такая жанчына, тэя ж мінарэты на задніку. Толькі подпіс іншы — «Не ісламізацыя!». Моладзь разам з Лё Пэнам». Замест сцяга Швейцарыі намалявана карта Францыі, якая пафарбавана ў колеры нацыянальнага сцяга Алжыра. Кіраўніцтва Народнай партыі кажа, што яны махнулі б рукой на плагіят, калі б Нацыянальны фронт быў выключна антыісламскай партыяй, аднак ён яшчэ і партыя антысемітаў. Менавіта гэта акаличнасць не падабаецца швейцарскім змагарам з мінарэтамі.

Па матэрыялах «Le Monde» (Францыя)

ВЯЛІКАБРЫТАНІЯ. НАЦЫЯНАЛІЗМ НЕМАГЧЫМЫ БЕЗ ГЕЯЎ

У партыі прыхільнікаў незалежнасці Уэльсу Plaid Cymru створана фракцыя Plaid Pride. Заснавальнікамі фракцыі сталі сябры партыі, якія прытым лічаюцца нетрадыцыйнай сексуальнай арыентацыяй. Прэс-сакратар новага фармавання адзначыў, што «барацьба за роўныя права грамадзян, у тым ліку гомасексуалістаў і лесбіянак — складовая уэльскага нацыяналізму». Прысутная на сходзе па стварэнню Plaid Pride дэпутатка уэльскага парламенту Бетан Джэнкінс дадала, што стварэнне «блакітнай» фракцыі дапаможа разбурыць міф пра тое, што Plaid Cymru — «партыя дримучых сляян». «З дапамогай Plaid Pride партыя наладзіць контакты з новымі сектарамі грамадства», — прагназуе дэпутатка. Plaid Cymru — галоўная партыя уэльскіх нацыяналістаў, створаная ў 1925 годзе. У рэгіянальным парламенце яна працтваў на падставе друідзкага языка. Таксама трох дэпутаты прэзентуюць Plaid Cymru ў парламенце Вялікабрытаніі, адзін — у Еўрапарламенце.

Па матэрыялах польскай прэсы

ЗША. СТВАРЫЛІ ПАРТЫЮ КАВЫ

Амерыканцы адзялілі адрэагавалі амэрыканскія лібералы на стварэнне Tea Party (Партыя гарбаты) у рамках рэспубліканскай. Назва Tea Party мае асаблівы падтэкст. Tea Party можна працласці як гарбатная акцыя. Так назвалі амерыканскія патрыёты часоў барацьбы за незалежнасць краіны атаку на брытанскія караблі з грузам гарбаты ў заміве Бостані. Такім чынам амерыканцы пратэставалі супраць мытнай палітыкі Лондана. Бостанская Tea Party была знакам да пачатку антыбрытанскага паўстання. Праз трыста гадоў называ Tea Party зноў стала актуальнай. Аднак вядомая ў ЗША рэжышэр дакументальных фільмаў Анабэль Пак стварыла Coffee Party — Партыю кавы. Партыя будзе намагацца аўтадацца, як гаворыцца ў яе маніфесце, усіх амерыканскіх патрыётаў у барацьбе супраць карпарацый і маніпуляцый (читай, рэспубліканцаў).

Па матэрыялах «The Washington Post» (ЗША)

ПАЛЕСЦІНА. БАЦЬКА АДРОКСЯ АД СЫНА

Шэйх Хасан Юсеф, адзін з лідэраў руху радыкальных ісламістаў «Хамас», адрокся ад сына. На інтэрнэт-сайце руху з'явіўся яго адкрыты ліст, у якім гаворыцца, што яго сын Мусаб больш яму не сын. Прычынай стаў пераход Мусаба ў хрысціянства. Акрамя таго, Мусаб дапамагаў ізраільскім спецслужбам сачыць за лідэрам ісламістаў. Хасан Юсеф зараз знаходзіцца ў ізраільскай турме за арганізацыю тэракту. У сваім лісце шэйх адмаяўляецца ад старэйшага сына, якога калісьці звалі Мусабам. З гэтага часу, адпаведна ісламскім законам, усім чальцам сям'і Хасана забараняецца размаўляць з блудным сынам. Апошні таксама губляе права атрымаць нешта ў спадчыну ад бацькі. Сам Мусаб, між тым, сёння жыве ў ЗША, дзе атрымаў палітычны прытулак. Ён займаецца тым, што піша кнігу пра тое, як быў шпіёнам.

Па матэрыялах «Lewica» (Польшча)

► З НАГОДЫ

РЭАБІЛІТАЦІЯ ДЫКТАТАРА

Дачка славутага дыктатара

Трухільё пасправавала апраўдаць бацьку. І вось што з гэтага атрымалася. Рэпартаж са сталіцы Дамініканскай рэспублікі, Санта-Дамінга, журналіста «НЧ» Алега Новікава.

Еўрапецам, якія дэсантуюцца ў міжнародным аэрапорце «Las Américas», відавочна не па сабе. У Санта-Дамінга — плюс 30. Абліваючыся потам, скінуўшы ды прыхапіўшы пад руку курткі і футры, іншаземцы адразу пасля пашпартнага кантролю спішацца ў ценъ пальмаў. Адсюль турысты глядзяць на абарыгенаў, для якіх спякота — нармальная надвор’е. Больш таго, нават у такіх умовах можна займацца палітыкай.

Вечар 27 лютага. Сталічны гатэль Санта-Дамінга. Прыблізна а 20-й гадзіні на экране канферэнц-залы з'явілася немаладая арыстакратычнага выгляду жанчына. Анхеліна — дачка славутага мясцовага дыктатара Рафаэля Трухільё. Пасля забойства бацькі ў 1961 годзе яна збегла ў ЗША. Там жыве да гэтага часу на скрадзеных і перарапленах ў свой час за мяжу грошы. Анхеліна напісала кнігу «Мой бацька Трухільё», якую цяпер хоча прэзентаваць дамініканскаму чытальніку. Праўда, распавядаць пра свой твор яна збіраецца з дапамогай тэлевізійнага мосту Маямі — Санта-Дамінга. Гэта было вельмі слушнай ідэяй.

Не паспела жанчына і рот адкрыць, як у залу ўварвалася каманда, прыкладна сто чалавек. У якасці сродку для прарыву кардону ахоўнікаў яны выкарысталі плакаты з надпісамі «Трухільё — забойца», «Трухільё — казёл» (прыжышцівямянушка Трухільё ў колах апазіцыі). Гэта родзічы ахвяр рэжыму. Анхеліна, не чахаючы працягну скандалу, знікае з экрану манітора. Трансляцыя перарываецца.

Здавалася, падзея не вартая выедзенага яйка. Трухільё належыць да кагорты самых вядомых і брутальных дыктатараў у гісторыі, на якіх німа дзе пячатку ставіць. За 30 гадоў праўлення ён паспёў накласці лапу на ўсе прывабныя сектары айчыннай эканомікі, знішчыў апазіцыю (самых заўзятых вывозілі ў горы і, прывязаўшы за ногі, скідавілі ўніз, пакуль тыя не становіліся вар’ятамі), займаўся фальсіфікацыяй выбараў.

Акрамя таго, Рафаэль яўна хвараў на мегаламанію. На латах тутэйшых букіністаштадаў я ўбачыў выпуск газеты «La Nation» за 1950-ы год. На першай старонцы артыкул пра презідэнта. Перш, чым пачаць апісанне таго, што зрабіў презідэнт, аўтар пералічваў ўсе яго тытулы: «Яго высокасць генералісімус, доктар, ганаровы прэзідэнт (так Трухільё называў сябе, калі на нейкі час фармальна перадаваў уладу ад-

наму па сваіх родзічах), патрыёт радзімы, бацька фінансавай незалежнасці, шаф войска».

Гэта не ёсё. Як я пазней дадвядаўся, усе карпарацыі і прафсаюзы ў абавязковым парадку прысвойвалі яму свае тытулы кшталту «Першы рабочы», «Першы журналіст» і нават «Першы кампазітар».

Памяць пра тыя жудасныя часы дасюль жыве ў народзе. Гаспадыня дому, дзе мне давялося прыпыніцца, узгадвае пра сваіх братоў-студэнтаў, звязаных з апазіцыяй. Аднойчы яны пайшлі на вучобу і не вярнуліся. Усе зразумелі, што з імі здарылася. Бацькі вырашылі пераправіць дачку, якая была тады яшчэ школьніцай, у Еўропу. А пакуль рабілі візу, вачэй з яе не спускалі.

Таму такая рэакцыя на твор Анхеліны цалкам зразумелая. Тым больш, што яна не пакутуе на дэфіцыт фантазіі. Калі вачэй з дачцё дыктатара, загады забіваць апазіцыянераў давалі лідэрэў апазіцыі, якія прараблілі ў дзяржавы органы. Такім чынам яны хацелі справакаваць выбух народнага пратэсту. Маўляючы некаторых сваіх апанентаў Трухільё сапраўды забіў, але гэта былі камуністы, саюзнікі Кастро, якія марылі пра Дамініканскую Савецкую Сацыялістычную Рэспубліку.

Смешна чытаць таксама пра тое, што бацька Анхеліны паспяхова змагаўся са злачыннасцю — ледзь не галоўнай проблемай сучаснага дамініканскага грамадства. Але на той момант у краіне папросту не існавала крымінал, які быў бы часткаю міжнародных злачынных структур.

Аднак маштабы незадавальнення фаліянтам Анхеліны проста выходзяць за рамкі. Ужо больш за тыдзень толькі і размоў у прэсе і на тэлебачанні, што пра

твое вініверсітэце імя Патрыса Лумумбы ў Маскве ў 1970-я гады. Ён, здаецца, дасюль трывмаеца вывучанага ў Маскве марксісцкага класавага падыходу да падзеяў у грамадстве.

Вось як Лопес тлумачыць матывы історыі вакол кнігі: «Нелюбіў да Трухільё — фірмовы знак нашай эліты і інтэлектуалаў. Трухільё выйшаў з народных нізоў і ставіўся да эліты вельмі варожа, як, дарэчы, і яна да яго. Менавіта эліта, як правіла, становілася ахвярай ягоных забабонаў. Напрыклад, ён патрабаваў, каб арыстакраты прыводзілі яму сваіх дачок і жонак. Для простых сляян, каму было не да вялікай палітыкі, ён сапраўды нешта зрабіў. Была пабудаваная транспортная інфраструктура. Трухільё жорстка патрабаваў ад бацькоў, каб іхнія дзеці вучыліся ў школах. Пры Трухільё ў кожным муніцыпалітэце з'явіўся бясплатны шпіталь».

«Чаму ж тады масы не заступіліся за ягоны рэжым?» — пытаюся ў Ісуса.

«Народа Трухільё таксама бацяўся. Давяраў выключна сваім родзічам. Таму не стварыў сістэмы, якая была б здольная рэпродукаваць сама сябе. Дастаткова было групе змоўнікаў забіць яго, як уся дзяржава вертыкальна рухнула», — кажа ён.

Няўжо народ мог забыць пра відавочныя бонусы, якія атрымалі дзякуючы Трухільё. Адказ на гэта пытанне я паспрабаваў знайсці з дапамогай Мірабель. Мірабель — малада пышная мулатка, якая працуе служанкай у нашым доме. Вясёлая, аднак слаба адукаваная і вельмі далёкая ад палітыкі дзякуючына. Відавочна, што яна з тых самых народных нізоў, якія калісьці дзякуючы дыктатату нешта атрымалі.

— Мірабель, што ты думаеш пра Трухільё? — пытаюся падчас сняданку. Дарэчы, на сняданак у нас кожны дзень пінанья — кавалкі ананасу. Каб я так на раздзіме ёй.

— Казёл ён, — упэўнена кажа Мірабель.

Вось і будай пасля гэтага для народу лядовыя палацы, прабачце, шпіталь ў кожным раёне.

► МЕРКАВАННЕ

ЦІМАШЭНКА ВЫЙГРАЛА, КАЛІ ПРАЙГРАЛА, А ЯНУКОВІЧ ПРАЙГРАЎ, КАЛІ ВЫЙГРАЎ

Украіна вызначылася:
Януковіч уступіў на пасаду
презідента. Ён перамог
з вынікам на мяжы
«статыстычнай памылкі»,
вырваўшы ў Юліі Цімашэнка
тры з паловай працэнта. Але
перамога яшчэ не азначае
выйгрыш. Пра гэта журналіст
«НЧ» Сяргей Салаёў размаўляе
з кіеўскім палітычным
аглядальнікам Паўлам
Саладзьком.

— Я нядыўна чую афарызм, які дастатковая трапна адлюстроўвае рэаліі презідэнцкіх выбараў ва Украіне: «Цімашэнка выйграла, калі прайграла, а Януковіч прайграў, калі выйграў».

Безумоўна, Януковіч сваёй перамозе рады. Знаёмыя, якія мелі доступ да лідэра Партыі рэгіёнаў, казалі, што ў выбарчым штабе Януковіча ў першыя дні пасля асэнсавання канчатковых вынікаў выбараў быў эйфарычны настрой. Але баюся, што «пахмелле» ад гэтай эйфары будзе вельмі цяжкім. Справа ўтым, што бачанне тэрміновых реформаў, якія зараш крытычна неабходныя, у каманды Януковіча адсутнічае абсалютна. Далей «передзелу ўласнасці» дзяржаўных і канкурэнтных прадпрыемстваў думка не сягае.

Чакаецца, што Януковіч як мінімум здолее наладзіць нейкое чыноўніцкае кіраванне, якое пераўтварылася ў суцэльны хаос пры заходжанні Цімашэнка на пасадзе прэм'ера. Але гэта зрабіць яму будзе таксама складана.

Януковіч пойдзе тым жа шляхам па граблях, па якім ішоў Юшчанка. Значная частка ягоных выбаршчыкаў непазбежна расчаруеца. Хаця, магчыма, гэта і ёсьць «вялікая місія Януковіча» — ён пакажа Паўднёва-ўсходній Украіне, што ягоны кандыдат нічым не лепшы за Юшчанку і Цімашэнка. Януковіч-2010 — гэта і наша непазбежна пахмеле пасля эйфары-2004.

Варта зазначыць, што пакуль у Януковіча няма, па-першае, падтрымкі парламента. А парламент шмат што вырашае. Прынамсі, зачвярджае прэм'ер-міністра. Па-другое, няма адназначнай падтрымкі грамадства. Па-трэцяе, няма ўсімнага сценару выхаду з эканамічнага крызісу. Не наламаць дроваў пры такім раскладзе практычна немагчыма.

Што будзе зараз рабіць Юлія Цімашэнка?

— У тэлезвароце да народа Юлія Цімашэнка агучыла свой варыянт: альбо ў парламенце захоўваецца кааліцыя «Наша Украіна — Народная Самаабарона — блок спікера Літвіна — блок Юліі Цімашэнка» (менавіта гэта кааліцыя два з нечым гады таму ў 226 галасоў — з мінімальнай большасцю — зрабіла Цімашэнку прэм'ерам і зараз лічыцца кіруючай), альбо яна сыходзіць у радыкальную апазіцыю.

Саюз з Партыяй рэгіёнаў Януковіча яна катэгарычна адмаліяе, і больш за тое, працягвае сцвярджаць пра беспрэцэдэнтныя фальсіфікацыі. Праўда, яшчэ паўгады таму яна гэтак жа ўпэўнена і радыкальна сцвярджала пра стварэнне «шырокай кааліцыі» з Партыяй рэгіёнаў.

Што тычыцца фальсіфікацыі, то гэта яна дарэмна. Розніца ў выніках складае 800 тысяч галасоў. Калі сфальсіфікаваць столікі галасоў, абавязкова і не пазбежна засталіся ў дакладна акрэсленія сляды, якія зафіксавалі б калі не назіральнікі ад Цімашэнка, то міжнародныя — дакладна.

Мой калега Андрэй Бандарэнка зрабіў матэматычны аналіз яўкі выбараў, згодна з якім можна з вялікай долей верагоднасці вызначыць колькасць «падазронных» галасоў. Па ягоным разліку, колькасць «падазронных» галасоў — не больш за 280 тысяч, што складае менш за 2 працэнты ад яўкі выбаршчыкаў. І пры гэтым неабязважкова, што ўсе «падазронныя» галасы сфальсіфіканыя.

Так што факт застаецца фактом, які б крыўдны для кагосьці ён ні быў: Януковіч — наш новы дэмакратычна абраны прэзідэнт.

Але вернемся да Цімашэнка. У апазіцыі Юлія Уладзіміраўна адчувае сябе камфортна і зручна. Калі кааліцыя «НУНС — блок Літвіна — БЮТ» разваліца, а парламент зацвердзіць новага, прыхільнага Януковічу прэм'ера, то Юля сыдзе. І з новай енергіяй, якой ёй не займаць, будзе змагацца з «прамаскоўскім алігархамі і данецкім крыміналам».

Рэзвал жа кааліцыі «НУНС — блок Літвіна — БЮТ» зараз верагодны, якікі. Но калісьці падкантрольная Юшчанку фракцыя НУНС страціла свайго лідэра і ўжо даўно разбітая на некалькі груповак. Літвін, які ў абліен на прэм'ерства Цімашэнка атрымаў пасаду спікера Вярхоўнай рады Украіны, ужо шчыра намякае Януковічу на контраўтварыцца, і нават бізнесоўцы з самога БЮТ не супраць перакінуцца да новай улады.

Такім чынам, хутчэй за ўсё, Украіну чакае двухпарцыйная сістэма. Асабліва тады, калі ніхто з прэтэндэнтаў на прэзідэнцкую пасаду не набраў больш за палову галасоў. У

гэтым вялікая заслуга тых 5%, хто ў другім туры выбараў не паленаваўся схадзіць на выбарчыя ўчасткі, але прагаласаваў «супраць усіх».

— Такім чынам, перамога Януковіча больш-менш выгадная Юліі Цімашэнка? Зараз Януковіч зломіць ногі, выводзячы краіну з крызісу, а апазіцыянка Цімашэнка набярэ балы на ягонай крытыцы і стане наступным прэзідэнтам Украіны?

— Ну, наўрад ці перамога Януковіча выгадная Юліі Цімашэнка. Папросту тому, што Юлія Уладзіміраўна — ці амаль не адзіны украінскі палітык, які цэніць уладу ў чыстым выглядзе, а не той прыбытак, які гэтая ўлада дае.

Але, калі спатрэбіцца, Цімашэнка можа і сысці ў жорсткую апазіцію, хай ад гэтага і адгаворваюць яе нястойкія байцы. Зараз менавіта Цімашэнка — надзея для тых, хто асцерагаеца, не любіць альбо проста байца Януковіча. Яна іх сцяг. А на наступных выбарах — ці то парламенцкіх, ці то прэзідэнцкіх, яна ж пакуль самы пераканаўчы пераможца.

Галоўнае, каб і наступныя выбары адбыліся празрыста і дэмакратычна.

— Крыху нечаканым у першым туры выбараў быў вынік лідэра партыі «Моцная Украіна» Сяргея Цігілкі — 13,05% галасоў. Чацвёртаемесца заняў Арсеній Яцэнюк з 6,96% галасоў. Каму яны могуць дапамагчы — Януковічу ці Цімашэнка?

— І Яцэнюк, і Цігілка зараз з'яўляюцца патэнцыйнымі кандыдатамі ў прэм'ер-мініstry. Аднак найбольш верагодным кандыдатам лічыцца сябра каманды Януковіча Мікалай Азараў. Усё залежыць ад парламента, сітуацыя ў якім няпэўная.

Януковіч кліча Цігілку ў прэм'еры, але наколькі шчырая гэта пазіцыя — пытанне.

Відавочна адно: Цігілку разаць самы час нарошчваць палітычныя мускулы ў выглядзе ўласнай сілы з шырокай сеткаю прыхільнікаў. Для таго, каб правесці добрую кампанію ці то на датэрміновых выбарах у Вярхоўную раду, ці то на выбарах у міністэрствах. Мяркуеца, што апошні будуць прызначаны на восень гэтага года. Так што Цігілка і Яцэнюк не зробяць надвор'я ані Цімашэнка, ані Януковічу.

▼ ПАЛІТЫКІ ТЫДНЯ

АЛЯКСЕЙ КЛЯШКО

Віцэ-спікер заканадаўчага органа Краснайарскага краю дабіўся таго, каб дэпутаты заблакавалі ініцыятыву перайменавання архіпелага Паўночная Зямля ў Зямлю Імператара Мікалая II. Спрэчкі вакол назвы архіпелага цыгнуліся даўно. Упершыню гэта тэма паўстала ў сярэдзіне 2000-х гадоў, калі Санкт-Пецярбургскае гісторычна-географічнае таварыства патрабавала «аднавіць гісторычную спрэядлівасць» і вярнуць архіпелагу першапачатковую назву — Зямля Імператара Мікалая II. Так назвала адкрытыя астравы экспедыцыя 1913 года. Бальшавікі, натуральна, з гэтым змірыца не маглі. У 1926 годзе архіпелаг стаў называцца Паўночнай Зямлёй. Аўтараў праекту вяртання гісторычнай назвы натхніла рашэнне Архірэйскага сабора Рускай праваслаўнай царквы пра прылічэнне Мікалая II да ліку святых. Па законе, рашэнне пра перайменаванне географічных аб'ектаў прымаюць рэгіональныя парламенты. У выніку краснайарская заканадаўцы выказаліся за захаванне цяперашніх назвы павоночных тэрыторый. Па словах дэпутата, сучасная назва архіпелага Паўночная Зямля шырока ўжываецца ў розных сферах і выкарыстоўваецца ва ўсіх картаграфічных выданнях. Таксама, на думку Кляшко, вельмі важным аргументам з'яўляеца той факт, што менавіта ў савецкі час было адкрыта, што архіпелаг уяўляе сабой сукупнасць выспаў. Амаль усе яны маюць такія назвы, якія імя Кастрывчніцкай рэвалюцыі, Бальшавікі, Камсамолец, Піянер і г.д.

АЛЬВАРА УРЫБЕ

Канстытуцыйны суд Калумбіі забараніў Урыбе ў трэці раз балатавацца на пасаду прэзідэнта. Адмовілі Альвара і ў правядзенні рэферэндуму аб зменах у асноўны закон. Такім чынам, Урыбе сыходзіць, адкрываючы, на думку аналітыкаў, новую старонку ў гісторыі Лацінскай Амерыкі. Вядома, што Калумбія ў часы Урыбе была востравам лібералізму ў акіяне левых рэжымуў, якія ўсталяваліся ў суседніх краінах за апошнія дзесяцігоддзе. Стаяўка Багаты на Вашынгтон прывяла да канфлікту з Уга Чавесам. Каракас і Багата актыўна змагаліся адзін з адным рукамі ўнутранай апазіцыі, набывалі зброяю на радасць краін-пастаўшчыкоў. У выпадку перамогі 30 мая (дзень выбараў прэзідэнта) кандыдата ад левых, сітуацыя можа цалкам змяніцца. Прайда, для гэтага апазіцыі трэба аб'яднанца. Між тым, не паспей суд авесціць пра забарону Урыбе балатавацца, як знайшлося мінімум трох палітыкаў, якія хацелі б стаць галоўным кандыдатам ад левых апазіцыі. Зрэшты, у правым лагеры назіраеца падобны працэс.

ФАРУК ЧЭЛІК

Дзяржава, міністэрства, прыдумаў, як дасадзіць Германіі, якая ўпарты не жадае допуску Турцыі ў Еўрапейскі саюз. У адказ туркі вырашылі заснаваць Міністэрства па справах замежных туркай. Займацца яно будзе ў асноўным нямецкім туркамі, якіх у ФРГ больш за 4 мільёны. Сам чыноўнік кажа, што стварэнне міністэрства выключна праблемамі ўзмацнення эффектуўнасці адміністрацыі ўраду. Раней за пытанні турецкіх грамадзян за мяжой адказвала

аж чатыры камітэты ў розных міністэрствах. Цяпер іх аб'яднаюць у адну структуру. Галоўной задачай новага міністэрства стане абарона правоў 5 мільёнаў туркай у Еўропе. Берлін не ў захапленні ад ідэі турецкага ўраду. Відавочна, што справа ідзе пра штучную падтрымку калектыўнай ідэнтыфікацыі турецкай камуні. Гэта яшчэ больш затармозіць інтэграцыю туркай у нямецкую супольнасць. Тым больш, як заявіў міністр, фокус-групай для ацэнкі працы новай установы стануць дзеци турецкіх эмігрантаў.

МУЗЫКА

► КЛАСІК-АВАНГАРД

Уладзімір Байдаў: «У ГІСТОРЫІ

10 сакавіка ў Малой зале мінскай Філармоніі ансамбль салістай «Класік-авангард» пад кіраўніцтвам Уладзіміра Байдава дае вялікі канцэрт «Ліцвінская мелодыя Ф. Шапэна», прысвечаны 200-годдзю вялікага польскага кампазітара (дату яго нараджэння пазначаюць 22 лютага ці 1 сакавіка 1810 года) і творчасці яго беларускіх паслядоўнікаў. Уладзімір Байдаў, унікальны спецыяліст па рэстаўрацыі старадаўнай музыкі, кіруе ансамблем салістай-віртуозаў 25 гадоў, з часу яго заснавання ў 1985-м. «Класік-авангард» стаяў ля вытокаў адзінага ў Беларусі штогодовага Міжнароднага музычнага фестывалю імя Івана Саліярцінскага (1989).

Колькасць твораў старадаўнай беларускай класічнай музыкі, адноўленай ансамблем у супрацоўніцтве з творчымі калектывамі «Беларуская капэла» Віктара Скарабагата і выкананай у рамках знакамітых фестывалаў «Адраджэнне беларускай капэлы», папросту непараўнальная — гэта цэлы адноўлены кантынент нацыянальнай культуры. «Мелодыі Радзівілаўскіх паркай» з музыкай Голанда, Мацея Радзівіла, Міхала Клеафаса Агінскага, агучаная творчасць Напалеона Орды, адноўленыя кампазіцыі Станіслава Манюшкі, архівы музычнай капэлы з Забелаў на Віцебшчыне, адкрытыя ў віленскіх сковішчах, якія далі старт праекту «Адраджэнне беларускай сімфоніі» — дасягненні апошніх год. Уладзімір Байдаў шчыры падзяліўся з карэспандэнтам «Новага Часу» Аляксеем Хадыкам сваімі назіраннямі наконт стану развіцця даследаванняў і ўспрымання беларускай класічнай музыкі сёння і запрасіў на чарговы канцэрт.

Гісторыя і сучаснасць

Ансамблю ўжо 25 гадоў, і, як зразумела з яго назвы «Класік-авангард», мы выконваем і класічную музыку, і сучасную, аднак адводзім каля 70 працэнтаў свайго вялікага рэпертуару беларускай музыцы. Апаніць аб'ём выкананага намі на сёння ўжо даволі складана, назаву прыблізныя лічбы: каля сотні сучасных твораў і каля 2 тысяч старых беларускіх.

Калі мы яшчэ пачыналі сваю творчую дзеянасць, выступалі пераважна ў зале касцёла святога Роха, трапіць на канцэрты «Класік-авангард» было цяжка, такія нацыянальны ўздым вызнанчаў настроі грамадства на мяжы 1980–1990-х гадоў. Мы ігралі ў асноўным беларускія прэм'еры, і колькасць людзей, якія жадалі пачуць музыку, што не гучала 200–400 гадоў, была вялікая.

Дзякуючы з'яўлению ансамбля салістай, сучасныя кампазітары пачалі пісаць ансамблевую музыку, што падштурхнула развіццё гэтага жанру ў краіне. Адпаведна, лад мыслення і творчасці сучасных кампазітараў быў цікавы і моладзі, і інтэлігенцыі. І ніякіх проблем з канцэртамі ў нас не ўзнікала. Зараз інтэнсіўнасць нашых канцэртаў павялічылася — з'явілася больш гістарычнага матэрыялу, які даследчыкі прывозяць з архіваў Польшчы, Літвы, Расіі. Палепшылася і якасць выканання, у музыкаў «набілася рука» на гісторычную музыку, з'явілася адчуванне яе харектару і сэнсу.

Але, як не дзіўна, цікавасць да такой музыкі ўпала. У мінульм годзе да 190-годдзя Станіслаў Манюшкі мы рыхтавалі прэм'еру адной з яго камерных опер «Латэрэя», адноўленай намі. Смешная, лёгкая, яркая музыка маладога

Нацыянальная спадчына: падтрымка і абыякавасць?

Не прэтэндуючы на вялікія залы кішталту Палацу Рэспублікі, запоўніць якія сапраўды складана, мы сутыкаемся з цяжкасцюю на вялікай зале Філармоніі. Гэта праблема апошніх 2–3 гадоў, мне здаецца, звязаная не столькі з намі, колькі, на жаль, з агульнай культурнай сітуацыяй у Беларусі...

Ці трэба спецыяльная рэклама? Магчыма. Але дзене нашая творчая інтэлігенцыя? Як пісьменнікі могуць не цікавіцца творчасцю Манюшкі, які супрацоўнічаў з бліскучым драматургам Дунінам-Марцінкевічам — у гісторыі культуры ўсе звязана! Патрыярх беларускай драматургіі напісаў лібрэта для 22-гадовага юнака, ужо тады заўважыўшы яго выдатныя яркія талент, пачынаючы з «Рэкрүцкага набору», паставленага ў Мінску ў 1841 годзе!

Тую ж «Латэрэю» варта было паказаць і ў месцах яе прэм'еры ў Гародні (1841), дзе без нашага ўдзелу ўвасобіць пастаноўку складана, і ў Вільні, — думаю, мы ававязкова сабралі б там вялікую філарманічную залу, — але дзеля гэтага патрэбна арганізацыя. Дарэчы, у Вільні вялікая і добрая амбасада нашай краіны, чаму б не паспрабаваць дапамагчы прадставіць Манюшку ў Літве?

Здавалася, у нас добра захоўваеца памяць Міхала Клеафаса Агінскага, але ў той жа Літве — мы прысутнічалі на гэтых падзеях — адрастураваны літаральна ўсе сядзібы, звязаныя з Агінскімі, і ў невялічкіх мястечках адзін за адным адбываюцца 3–5-дзённыя музычныя фестывалі. Грамадскасць жыве гэтым, спаборнічаюць арганізаторы, чакаюць выкананіцца, свядома выбіраючы іх па стылі інтэрпрэтацыі музыкі. Істотна, які

Быць разам, адчуваць прыгажосць роднай культуры

Калі раней на нашы прэм'еры прыходзіў уесь культурны бамонд сталіцы, то сёння мы разлучаныя. Не дапамагаюць ні рэклама, ні анонсы ў «ЛіМе» ці «Культуры». Як не дапамагаюць і запрашэнні пры выпадковых сустэрнах на вуліцы. Я ўпэўнены, што на прэзентацыі кніг ці мастацкіх вернісажы сёння прыходзіць меней прадстаўнікоў іншых творчых прафесій. Атмасфера 1990-х гадоў істотна адрознівалася: мы часта ігралі беларускую і іншую класічную музыку на адкрытым мастацкіх выстаў.

Я бачу некалькі прычын. У газетах у аддзелах культуры ціпер працуеца людзі, якія здольныя толькі пераказаць анонс канцэрта, але не могуць ці не хочуць данесці людзям сэнс музычнай падзеі. І публіка не ідзе на канцэрты «Класік-Авангарда» не таму, што збяднела: квіткі ў Філармонію каштуюць 6, 10, 14 тысяч, а вялікія залы палацаў на канцэрты папулярнай музыкі запаўняюцца і пры коштах у 20 разоў большых. Знікае цікавасць, знікае сістэмная праца па адукацыі людзей.

Што можна казаць, калі ў Акадэміі музыкі зачынена лабаратарыя беларускай музыкі, якая раней прафесійна працавала і рыхтавала ноты і той музычны матэрыял, з якім мы працуем? Ці можна прыбраць з музычнай адукацыі музычную літаратуру і працаваць з выкананіцца, не маючи ўяўлення пра эпоху рамантызму, выконваць музыку Шапэна?

Як можна казаць пра музычную культуру і яе развіццё, калі ў нас элементарна не хапае канцэртных залаў? Мінск большы па колькасці жыхароў за БруSELь, але ў апошнім — каля 70 пляцовак для класічнай музыкі, і ўсе яны актыўна працуецаць. У нас ёсьць толькі два залы — у Філармоніі! І канцэртаў класікі адбываецаць, у лепшым выпадку, 15 на месец. У адной з самых бедных краін Еўропы, Румыніі, праходзіць машнейшы штогодовы музычны фестываль. З усяго свету з'яджаюцца аркестры — некалькі амерыканскіх суперкалектываў, выкананіцца з Еўропы, Азіі.

Уявіце, колькі каштуюць толькі пераезд, рассяленне, візваве суправаджэнне гэтых соценів людзей! Але гэтыя выдаткі падымаюць прэстыж краіны, што добра разумеюць румыны. Пра фестываль піша прэса, спецыялісты з усяго свету аналізуюць развіццё розных жанраў музыкі, бо кожны фестываль шматлаковы, звяртаеца і да класікі, і да аўтэнтыкі, і да рэканструкцый, да тэатральнай музыкі, оперы, сучасных тэндэнцый.

Ці «Чужое багацце»?

У нас, на жаль, топавыя падзеі выклікаюць зусім не пароўнальная рэзананс. 7 ліпеня 2009 года ў Нацыянальным тэатры оперы і балета адбылася прэм'ера адноўленай камічнай оперы Яна Давіда Голанда «Чужое багацце» нікому не служыць, якая калісьці была напісаная ў Нясвіжы і ішла на радзівілаўскай

КУЛЬТУРЫ ЎСЁ ЗВЯЗАНА!»

сцэне з 1785 года. Прафесар Вольга Дадзёмава знайшла старонкі оперы ў кракаўскім архіве, кіраўнік калектыву «Беларуская капэла» Віктар Скарабагатаў натхніў шэраг энтузіястаў на аднаўленне твору: мы працавалі над партытурай, Васіль Сёмуха пераклаў на беларускую мову з польскай і нямецкай захаваныя фрагменты партыі, лібрэта з вытанчаным густам аднавіў Сяргей Кавалёў.

Чароўная прыгожая музыка, адна з першых нацыянальных опер, выдатныя выкананцы. Пайшли дыскусіі, круглыя статы, публікацыі ў прэсе. Пастаноўка заўважана і дзяржавай — нідаўна калектыву Опернага тэатра атрымаў спецыяльную прэзідэнцкую прэмію — і аматарамі. Першыя прагоны — анонсы! І выдаеце, замест іх рэгулярнага паўтору тэатр прапануе ў сваёй афішы гэты спектакль не часцей разу на паўтара месяцы!

Свежая, жывая падзея ў нацыянальнай культуры папросту не выкарыстоўваецца! Наш таленавіты малады спявак Юрый Гарадзецкі, які ўдзельнічаў адначасова ў мінскай пастаноўцы і вялікім еўрапейскім праекце па аднаў-

ленні знайдзенай оперы маладога Гайдна, параўноўваў гэтыя вельмі падобныя па сэнсе падзеі.

У нас — знайдзены твор Голанда, там — Гайдна. У нас — кулуарная прэм'ера. Там — каардынаваны з Брусаля праект з узделам шасці краін, конкурсы па сцэнаграфіі, рэжысурсы, выкананні касцюмаў, адбор выкананія — інтэлектуальны і фінансавы ўдзел некалькіх краін, неабходны для якаснага аднаўлення гісторычнай оперы, бо опера — сінтэтычны жанр, у якім важная кожная дэталь. Запланаваны прэм'еры ў еўрапейскіх культурных сталіцах, пачынаючы з Барселоны!

У нас жа прэм'ера Голанда не адбываўся як значная падзея, ні рэпертуарная, ні рэпетыцыйная палітыка тэатра не была ёй падпрадкавана! Паверце, хаяць я належу да Філармоніі і аддаўшы партытуру ў Оперны назіраў за падзеямі з боку, магу сказаць, што калектыв тэатра перажыў прэм'еру «на валідоле». А з другога боку, не было адчування вялікай нацыянальнай прэм'еры, што немагчыма ўяўвіць у той жа Польшчы, калі ставяцца творы пачынальнікаў іх опернага

мастакства — К. Курпінскага і Ю. Эльснера. У атмасферы зала, выразе вачэй актораў трупы (не ўсіх, безумоўна) я не знаходзіў той выскокай узнёсласці, якая адкрывала знакавую падзею ад ардынарнай пастаноўкі.

А ў «Чужкым багацці...» ж ёсьць прывязка да беларускай гісторыі, Нясвіжа, радзівілаўскага тэатра. Нарэшце, п'еса чарговы раз абыяргае тэзу пра тое, што беларуская класічная музыка нарадзілася толькі пасля 1917 года. Добра, што дырэктар оперы Валерый Гедройц, вельмі адукаваны і захоплены чалавек, ставіўся да работы над Голандам з вялікай цікаўнасцю, але такіх людзей, на жаль, адзінкі.

Шапэн і Беларусь

Таму мне б асабліва хацелася, каб нашая новая праграма «Ліцвінская мелодыя Ф. Шапэна», якая прагучыць 10 сакавіка ў Філармоніі, знайшла водгук у сэрцах і душах беларусаў — адпаведны таму, наколькі творчасць геніяльнага польскага кампазітара была звязана з багатай культурай традыцыйнай рэгіёну.

Піяніст і скрыпач чэх Войцэх Жыўуны, першы настаўнік Шапэна па рапажу, перад тым выкладаў у Беларусі, у Сапегаў у Дзярэчыне. Ужо калі Жыўуны працаваў у Варшаве, бацькі маленъкага чатырохгадовага Станіслава Манюшкі, выправіўшыся ў падарожжа, каб сын з маленствам пабачыць свет, паказаў будучага кампазітара зноўтакі Жыўуному. Усё ўзаемвязана, блізка!

Чаму «Ліцвінская мелодыя»?

Таму што ў Шапэна ёсьць раманс на аднайменны верш С. Вітвіцкага і два рамансы паводле Адама Мицкевіча. А ў сваю чаргу, без упішу творчасці Шапэна не абышоўся ўвогуле ніхто з сучаснікаў і паслядоўнікаў. Шапэн геніяльны ў кожнай сваёй мініяцюры, кожнай маленъкай «музычнай драме». Яго зорка зязла настолькі ярка, ён настолькі дакладна і тонкі раскрыў пачуцці і грані сваёй эпохі, часу рамантызму, што ніхто не пазбываўся абавязку яго музыкі — у розных формах.

У праграму мы ўключылі творы майстроў, асветленых геніем Шапэна і звязаных з беларускай зямлёй. Паланезы таго самага Ю. Дащынскага, вальсы Напалеона Орды, які

пасля паразы паўстання 1831 года ў эміграцыі вучыўся фартэпіяннаму майстэрству ў Шапэна ў Парыжы. Да шапэнскай праграмы дапасоўваецца імя Мечыслава Карловіча, заснавальніка сучаснага польскага сімфонізму, таму што ён нарадзіўся ў Вішневе ў Беларусі, і таму што ён напісаў першую і вельмі яркую кнігу пра Шапэна, і таму што, хоць я амаль праз 70 год, наследаваў традыцыі вялікага генія. Спадзяюся, гэты культурны канцэкт прываўбіць нашых слухачоў...

ПРЕЗЕНТАЦЫЯ

КАНЦЭРТ ДЛЯ ГІТАРЫ З ГІПСАМ

Анатоль Мяльгуй

Гэта презентация выклікала немалое хваляванне ў шэрагах сталічных меламанаў па некалькіх прычынах. Але галоўная — у мінскім клубе «Рэактар» павінен быў презентаваць свой новы альбом «Porna» вядомы магілёўскі рок-музыка, паэт і лідэр аднайменнага гурта Янка Маўзэр.

Да таго ж, праграма презентациі аўбадзіла і іншыя музычныя неспадзянкі. Па-першым, разам з гуртом «Maúzer» (ціпер называў гурта пішацца ў такім варыянце) арганізаторы аўбадзілі выступ гурта «Akute», зноў жа з Магілёва, які стварылі былыя ўдзельнікі «Глюкаў». Гэта вакаліст і гітарыст Стасік Мітнік (з такім прозвішчам можна «прабіваць» спонсарства Дзяржкунага мітнага камітэта), а таксама басіст Раман Жыгараў. За бубнамі ў складзе «Akute» грае Павел Емельянаў з гурта «NEVMA».

З першым акордам песні «Адзіноцтва» стала відавочна, што музыканты «Akute» маюць вялікі канцэртны досвед і адточанае вы-

кананічнае майстэрства. Іх гучанне — па-сучаснаму шчыльнае, без аніякіх «правалаў», а іх вакальныя прымесы ўзбагачаюць песні гурта эмансіянальна і меладычна. Усе кампазіцыі «Akute», сярод якіх адзінчу найбольш яркія — «Машына», «Я веру, мы дакранемся да зор», «Цішыня», «Агонь», — былі прынятыя слухачамі вельмі прыхільна. А значыць, цяпер надыходзіць чаргава запісу іх альбома, каб надаць таленавітаму і перспектывам гурту большую вядомасць.

Пад агульнымі воллескі на сцэну паднімліся наступныя прадстаўнікі магілёўскай пільні айчыннай рок-музыкі: Янка Маўзэр і гітарыст, вядомы па складу гурта «Maúzer» пад нікам Kolhz. Як толькі прагучалі першыя ноты «Калыханкі» з альбома «Радасць», слухачы пачалі здзяйсняць тое, для чаго яны сюды прыйшлі: співаць разам з рок-зоркай.

Янка радаваў слухачоў сваімі вельмі арыгінальнымі вершамі. Гэткімі постмадэрнісцкімі споведзямі на эратычнай темы. Потым працягваў свой сэт акустычнымі кампазіцыямі з новага альбома «Porna», а таксама пес-

нямі з наступнай кружэлкі. І хоць падчас выступу магілёўскіх музыкантаў не было звычайнага слёму, большасць слухачоў засталася задаволенай выступам «Maúzer» у unplugged-вырыяняце і ўзялі больш умацавалася ў сваім жаданні зноў наведаць презентацию «Porna».

У прыватнай гутарцы Янка распавёў, што музыкі «Maúzer» даўно марылі зрабіць такі эксперымент, але з-за працы над альбомам на гэта не хапала часу. Цяпер дапамог няшчасны выпадак, каб у музыкаў з'явіцца такі вельмі важны кампазітны волыт. Праўда, быті і тыя, хто пасля вершаў і песень у выкананні Янкі і Kolhz вырашыў, што ім у «Рэактары» рабіць больш шнямачага. Але яны памыліліся і джэк-пот выйграў тых, хто застаўся паслушаць презентацию новага альбома гурта «Сыцяны».

«Сыцяны» засталася вернай сваіму музычнаму краду: жорсткі гітарны драйв і акустычны «кач» у спалученні з экстрэмальнымі соламі саксофона. Гэта кружэлка чакала свайго выхаду дўгата і з'яўляецца другой пасля іх дэбютнага альбому «Рыфмы лёсу» (2002). Но таму музыкі «Сыцяны»

вырашылі выкласці на сцэне на «усе ста» і скрыць публіку сваімі рыфамі, якія бяруць пачатак, упэўнены, ад Пяруна.

Галоўная дзеючая асоба шоу «Сыцяны», «энерджайзер» усёй каманды — гітарыст Павел Прохараў. Хмары тэатральнага дыму, якія час ад часу засцілалі сцэну «Рэактара», Павел разганяў за секунды. Можа, дзеяць гэтага ўдзельнікі «Сыцяны» выступалі на сцэне босьмі. Але за гэтай штучнай смугой нельга было не заўважыць неверагодную экспрэсіўнасць песен, выдатнае выкананне майстэрства і працаздольнасць музыкантаў, якія презентавалі слухачам свой новы дыск...

Што тычыцца музычнага напаўнення сэта «Сыцяны», то сталічныя слухачы ўжо знаёмыя з новымі творамі берасцейцаў. Рытмы і мелодыі такіх кампазіцый, як «Кропка», «Кім я быў», «Мяне не існуе», а асабліва цяжкі хіт «2000000», выклікалі сапраўдны фурор сярод тых, хто прысутнічаў на презентацыі. А з ім здаровую цікавасць да новых альбомаў рэгіянальных лідэраў айчыннага року. А гэта значыць, што слухачы маюць усе падставы чакаць навінак і ад мінскіх каманд. Чым жа адкажа сталічны рок-бамонд прэтэнзіям правінцыйных гуртоў на лідэрства ў беларускім рок-руху?

Гурт «Сыцяны»

Гурт «Akute»

Гурт «Maúzer»

КУЛЬТУРА

«ДАЙ ДАРОГУ!» У БРЭСЦЕ

Любоў ПРАНЕВІЧ

26 лютага ў Брэсце панк-рокавы гурт «Дай Дарогу!» сабраў поўную залу прыхільнікаў. Пасля доўгага перапынку ў выступах каманды каля чатырох соценъ яе фанаў прыйшлі ў клуб «Zio Pere».

Музыкі адыгралі дзве гадзіны і стварылі берасцейцам сапраўднае свята. «Дай Дарогу!» ездзіць з канцэртамі па Беларусі і краінах СНД, выступае на фестывалях па страйл-болу, байк-клётах, у тым ліку і на папулярным «Гоблін-шоу» на Украіне.

З іншымі праектамі, клубнай электроннай музыкай «4KUBA», удзельнікам якога з'яўляецца Юра, гурт ездзіць па Еўропе. Дарэчы, у каstryгніку 2009 года «4KUBA» адыгралі ў Мінску на адной пляцоўцы з «The Prodigy».

Але ў родным Брэсце нешта, як кажуць, не склалася. Два гады гурту не давалі афіцыйнага дазволу выступаць. Гарыканкамам быў раптоўна адменены і дабрачынны канцэрт, запланаваны на 1 снежня 2009 года, сродкі ад якога павінны былі быць пералічаны ў дапамогу дзесям-інвалідам.

Ад адмены канцэрту страцілі толькі дзеци: «Мы хацелі, — расказвае лідэр гурта Юра Стыльскі, — выступіць з акустычным канцэртам, падрыхтавалі лёгкую праграму з гітарамі, бубнамі і флейтой. Гэта не скрадзеныя ненавісімы гроши, а заробленыя творчасцю. Людзі прыходзяць на канцэрт і такім чынам самі выказваюць жаданне аддаць гэтыя гроши на дабрачыннасць. А мы пры гэтым з'яўляеміся так званым «пераходнікамі». І прыйшло б многа народу».

Новы Час

Масава-палітычная газета
Выдаецца з сакавіка 2002 г.
Галоўны рэдактар
Аляксей Кароль

Пасведчанне аб реєстрацыі № 206 ад 20 ліпеня 2009.

ЗАСНАВАЛЬНИК: Мінская гарадская арганізацыя ГА ТБМ імя Ф. Скарны. Адрас: 220005, г. Мінск, вул. Румянцева, 13. Тэл.: 284-85-11.

ВЫДАВЕЦ: Прыватнае выдавецкае юнітарнае прадпрыемства «Час навінаў».

ФЕЛЬЕТОН

ДЭСТРУКТЫЎНЫЯ ЛІТАРАТАРЫ

Лёлік УШКІН

Цікавае жыццё пачынаеца ў сяброў Саюза беларускіх пісьменнікаў, які на дзяржаўным узроўні называюць як тыя секты — «дэструктыўная арганізацыя».

3 дзённіка Зміцера Ф.

«20.02.10. Сёння канчаткова вырашыў — трэба кідаць піць. Сасніў, што Барыс Маісеев — мой аватар. Абавязкова трэба кадзіравацца».

Толькі Зміцер Ф. — вядомы ў вузкіх колах мінскай багемы паэт-дэканструктыўіст, сябра СБП, паспей дапісаць гэту фразу, як пастукалі ў дзвёры. На парозе стаяў «перац» з казлінай бародкай і ў гарнітуры-тройцы. У руцэ незнаёмы тримаў кій.

— Добры дзень калега, — сказаў візіцёр, уважліва разглядваючы няголены памяты твар гаспадара пакоя.

Зміцер працягнуў руку:

— Добры дзень. Вы таксама літаратар? Нешта я вас не бачу на нашых слёмах.

Госць, паціскаючы руку, усміхнуўся:

— Мы калегі ў іншай галіне. Скажам так, нас аб'ядноўвае тое, што мы належым да гэтак званых «дэструктыўных арганізацый». Я генеральны гуру Храма сатаністаў імя новага прыходу антыхрыста.

Зміцер трохі ашызеў:

— Ну гэта ж поўная лажа. Ха-ха. Якая з нашага Саюза пісьменнікаў дэструктыўная секта?

Адказ Зміцера не здзівіў барадача, які тым часам прайшоў у цэнтр заваленага пляшкамі і паперамі пакоя і акупаваў адно з крэслаў.

— Разумею, разумею: усе мы давалі клятву — не выдаваць таемніцы нашага аўяднання. Аднак супакойцяся. Пакінем асобныя пункты статуту вашай ложы. Да справы. Як вы глядзіце на тое, каб аўяднаць рэсурсы нашых груповак. На дніх мы збіраемся замуравацца ў адной з пячэрой пад Пензай — так загадвае нам Сатана. Пераседзім надыходзячы апакаліпсіс. Ну а потым прыйдуць нашы. Пагадзіцесь, сябрам дзвюх сектаў будзе веселей у пячэры.

Пісьменнік зразумеў, што перад ім сапраўдны вар'ят.

— Слухайце, гэта вельмі цікава, аднак я не могу ў пячэру,

у мяне хутка вершаваны слэм у Кіеве з Сяргеем Жаданом.

У наступную секунду пісьменнік зразумеў, што перад ім не праста вар'ят, а яшчэ і фанатык: нечакана суразмоўца ўскочыў даў Зміцеру ў лыч.

— Што?! Калі вы не прызнаеце слова Сатаны, вы зневажаеце самога Сатану!

Лежачы на падлозе, Зміцер заўважыў, як сатаніст заносіць кій над яго галавой.

— А той, хто зневажае майго гаспадара, павінен памерці! — вішчуя незнаёмы.

Нечакана для абодвух у дзвёры зноў пастукалі. На парозе пакою з'явіўся нейкі чалавек. Сатаніст не чакаў такога развіцця падзеі. Ён ускочыў, адпіхнуў госця і пабег уніз па лесвіцы.

— Добры дзень. Што тут у вас адбываецца? — спытаў новы госць, лысаваты мужчына ў паліто.

Зміцер падняўся.

— Вы хто?

Было відавочна, што госцю трохі няўмі.

— Вы ведаецце, я ваш калега.

Зміцер, які толькі што меў справу з іншым калегам, на ўсялякі выпадак наблізіўся да кухні. У выпадку чаго ён збіраўся пусціць у ход нож або які іншы прадмет кухоннага начыння.

Госць між тымі працягваў:

— Я таксама пісьменнік, аднак з іншага саюза, афіцыйнага. Давайце шчыгра. Я таксама хацеў бы атрымаць такі талент, як у сяброў вашага аўяднання. «Адкуль такія рэсурсы?» — задаваў я часта сябе пытанне. Цяпер, пасля того, як вас прызналі сектай, разумею. Каму вы моліцесь на ваших месах? Напэўна,

Янку Купале, заснавальніку СБП? Што вы там прыносіце яму ў ахвяру? Я гатовы прыносіць рытуал і прадаць душу Янку, каб атрымаць яго талент. Я хачу стаць таленавітым!

Чалавек упаў перад Зміцерам на калені.

Наш герой зразумеў, што перад ім яшчэ адзін вар'ят. Аднак памятаючы, чым закончылася размова з папярэднім пісіхам, вырашыў паводзіць сябе інакш.

— Ну добра. Значыцца, каб прадаць душу Купале і атрымаць яго талент, трэба пайсці на могілкі з томікам твораў Чурунца. Роўна а пойначы разарвіце кніжку на дробныя кавалачкі. Пасля голасна скажыце: «Крэкс-пэкс-фэкс! О, вялікі пісьменнік, дай мяне свой талант». І зранку будзеце майстрамі слова. Менавіта па такай схеме наш орден праводзіц свае літаратурныя оргі. Толькі пра гэта нікому.

— Дзякую.

Візіцёр пачаў спяшацца, каб падрыхтавацца да рытуалу.

— І не забудзьце сказаць: «Крэкс-пэкс-фэкс», — нагадаў Зміцер, выстаўляючы госця на лесвіцу.

3 дзённіка Зміцера Ф.

«23.02.10. Сёння канчаткова вырашыў, што трэба кідаць піць. Прынісіў страшны сон пра того хлопца з СПБ, якога я адправіў на могілкі. Быццем «крэкс-пэкс-фэкс» — гэта сапраўднае заклінанне, з дапамогай якога можна атрымаць літаратурны талент. Аднак не Янкі Купалы, а Генры Мілера. Абавязкова трэба кадзіравацца».

Пасведчанне № 64 ад 12.01.2007 г.

АДРАС РЭДАКЦЫІ І ВЫДАУЦА:

220012, г. Мінск, зав. Інструментальны, 6-214.
Тэл.: +375 29 651 21 12, +375 17 280 17 91.
novychas@gmail.com; www.novychas.org

НАДРУКАВАНА ў друкарні УП «Глутас-Маркет».
Мінск, вул. Халмагорская, 59 А.

Замова № 199

Падпісаны да друку 05.03.2010. 8.00.

Наклад 6000 асобнікаў. Кошт свабодны.

Рэдакцыя можа друкаваць артыкулы дзеля палемікі, не падзяляючы пазіцыі аўтара.
При выкарыстанні матэрыялаў газеты спасылка на «Новы Час» абавязковая.
Рукапісы рэдакцыі не вяртае і не рэцэнзуе мастацкія творы.
Чытальцкая пошта публікуюцца паводле рэдакцыйных меркаванняў.